

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра обліку і оподаткування

*Свиноус І.В., Хомяк Н.В., Хомовий С.М., Гаврик О.Ю.,
Томілова Н.О., Заболотний В.С.*

ОБЛІК У БАНКАХ

Методичні рекомендації
до практичних занять і самостійного вивчення дисципліни
здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Галузь знань 07 « Управління та адміністрування »
Спеціальність 071 « Облік і оподаткування »

Біла Церква

2020

УДК: 657.336.71(07)

Ухвалено на засіданні методичної комісії економічного факультету Білоцерківського національного аграрного університету (протокол №10 від 18.08.2020 року)

Автори: Свиноус І.В., Хомяк Н.В., Хомовий С.М., Гаврик О.Ю., Томілова Н.О., Заболотний В.С.

ОБЛІК У БАНКАХ. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійного вивчення дисципліни здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / Свиноус І.В., Хомяк Н.В., Хомовий С.М., Гаврик О.Ю., Томілова Н.О., Заболотний В.С., Біла Церква, 2020., 76 с.

Рецензенти:

Гринчук Ю.С. завідувача кафедри менеджменту, д-р. екон. наук, професор
(Білоцерківський національний аграрний університет)

Литвиненко В.С. доцент кафедри обліку і оподаткування, канд. екон. наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Очікувані результати навчання.....	6
2. Зміст навчальної дисципліни «Облік у банках».....	7
3. Завдання для практичних занять та самостійної роботи	
<i>Практичне заняття 1. Основи побудови бухгалтерського обліку в банках України.....</i>	12
<i>Практичне заняття 2. Облік касових операцій банку.....</i>	14
<i>Практичне заняття 3. Облік кредитних операцій банку.....</i>	16
<i>Практичне заняття 4. Облік депозитних операцій банку.....</i>	18
<i>Практичне заняття 5. Облік розрахункових операцій банку.....</i>	19
<i>Практичне заняття 6. Облік валютних операцій банку.....</i>	21
<i>Практичне заняття 7. Облік фінансових інвестицій банку.....</i>	22
<i>Практичне заняття 8. Облік основних засобів та нематеріальних активів.....</i>	24
<i>Практичне заняття 9. Облік матеріальних цінностей банку.....</i>	26
<i>Практичне заняття 10. Облік лізингових операцій банку.....</i>	28
<i>Практичне заняття 11. Облік власного капіталу банку.....</i>	30
<i>Практичне заняття 12. Облік доходів, витрат та фінансових результатів.....</i>	32
<i>Практичне заняття 13. Фінансова звітність банку.....</i>	33
4. Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів.....	35
5. Питання для модульного контролю.....	67
6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	70
7. Рекомендована література та інформаційні джерела	75

ВСТУП

У сучасному економічному житті країни підвищується роль комерційних банків. Їх діяльність багатогранна, вона, по суті, охоплює всі сфери життя суспільства. Характер банківських операцій визначає форму обліково-операційної роботи банку. Виходячи з цього існує нерозривний взаємозв'язок між операційною роботою і бухгалтерським обліком банків. Предметом бухгалтерського обліку в банках є власні і залучені кошти й операції з їх розміщення в активах кредитного й інвестиційного портфелів, основних засобах і нематеріальних активах, а також на рахунках грошових коштів у касі та банках. З метою їх обліку для всіх українських банків установлені єдині форми і методи, що закріплені як систематизація об'єктів обліку в Плані рахунків, затвердженому Національним банком України. Це обумовлює актуальність вивчення дисципліни «Облік у банках».

«Облік у банках» є навчальною дисципліною, що забезпечує підготовку студентів економічних напрямів, є складовою частиною навчального плану і разом з іншими дисциплінами формує інтегрований підхід до підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Мета вивчення дисципліни «Облік у банках» полягає у формуванні сучасної системи знань з теорії та практики бухгалтерського обліку в банках; оволодінні методами ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в установах банку; а також у прийнятті обґрунтованих рішень у валютній, кредитній та інвестиційних сферах діяльності.

Основні завдання дисципліни спрямовані на:

- вивчення теоретичних засад введення обліку у банках;
- ознайомлення з плану рахунків бухгалтерського обліку в банках;
- поглиблення знань сутності та завдань організації та введення обліку у банках України;
- засвоєння техніки документальною оформлення операцій у первинних облікових документах та методик реєстрації облікової інформації у системі рахунків;
- набуття навичок здійснювати господарські операції та формування фінансового результату діяльності банку;
- ознайомлення з методикою формування звітних показників за даними бухгалтерського обліку в банках.

Предмет дисципліни – теоретично-концептуальні засади та методологічний інструментарій бухгалтерського обліку в банківських установах.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки бакалаврів. Дисципліна «Облік у банках» входить до наук циклу професійної підготовки

бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Вона логічно продовжує дисципліни «Теорія бухгалтерського обліку», «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік 1» «Фінансовий облік 2», «Гроші та кредит», «Фінанси підприємств» та ін.

У результаті вивчення дисципліни «Облік у банках» студенти повинні мати:

знання сутності і характерних рис ведення бухгалтерського обліку в банках;

розуміння закономірності побудови плану рахунків бухгалтерського обліку в банках;

організації бухгалтерського обліку в банківських установах України;

здійснення основних банківських операцій;

особливості проблемних питань, пов'язані з функціонуванням системи бухгалтерського обліку в банках;

положень інструктивно-нормативних документів НБУ з облікових питань;

механізму застосування в обліковій практиці концептуальних принципів МСБО.

Застосування знань і розуміння:

уміння аналізувати фінансово-господарський стан банківської діяльності;

уміння визначати зміст банківських операцій за рахунками бухгалтерського обліку, вільно орієнтуватись у номенклатурі плану рахунків, формувати зміст облікової політики;

уміння розраховувати результат діяльності банку за даними фінансового обліку.

1. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за спеціальністю «Облік і оподаткування» відповідно до ОП	Результати навчання з дисципліни «Облік у банках»
<p>ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.</p>	<p>РН 1.1. Розуміти основні риси та характеристики функціонування банківської системи України в сучасних умовах господарювання.</p> <p>РН 1.2. Знати особливості діяльності банківських установ в ринковій економіці.</p> <p>РН 1.3 Знати основні параметри нормативно-правової бази, що регулює діяльність банківських установ в Україні.</p>
<p>ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.</p>	<p>РН 2.1. Усвідомити місце і роль обліку діяльності банківських установ та їх звітності.</p> <p>РН 2.2. Вміти визначати особливості обліку діяльності банківських установ та їх звітності, їх роль для внутрішніх і зовнішніх користувачів.</p> <p>РН 2.3. Розуміти вплив міжнародних стандартів обліку та звітності на облік і звітність в банківських установах України.</p> <p>РН 2.4. Знати місце і значення податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів облікової та звітної інформації банків.</p>
<p>ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.</p>	<p>РН 3.1. Знати сутність та види об'єктів обліку господарської діяльності банківських установ.</p> <p>РН 3.2. Розуміти необхідність аналізу та контролю об'єктів обліку банків в процесі їх господарської діяльності.</p> <p>РН 3.3. Знати сутність та принципи оподаткування банківських установ.</p>
<p>ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.</p>	<p>РН 5.1. Вміти застосовувати методіку обліку активів та пасивів банків.</p> <p>РН 5.2. Розуміти необхідність аналізу та контролю облікових і звітних даних банківських установ з метою виробітку подальших управлінських рішень.</p> <p>РН 5.3. Вміти аналізувати наявність, доцільність та ефективність використання активів та пасивів банківських установ.</p> <p>РН 5.4. Знати основні принципи та правила оподаткування банківських установ за результатами їх діяльності.</p>
<p>ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.</p>	<p>РН 6.1. Знати особливості практики здійснення обліку діяльності банківських установ.</p> <p>РН 6.2. Розуміти особливості практики здійснення аналізу, контролю та аудиту діяльності банківських установ.</p> <p>РН 6.3. Знати особливості практики здійснення оподаткування діяльності банківських установ.</p>

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОБЛІК У БАНКАХ»

Змістовний модуль 1

«Фінансовий облік діяльності банківських установ»

Тема 1.1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку у банках

Основні риси та характеристики функціонування банківської системи України в сучасних умовах господарювання. Особливості діяльності банківських установ в ринковій економіці. Нормативно-правової бази, що регулює діяльність банківських установ в Україні. Місце і роль обліку діяльності банківських установ та їх звітності. Сутність та види об'єктів обліку господарської діяльності банківських установ. Види банківських операцій. Активні і пасивні операції комерційних банків. Предмет і метод бухгалтерського обліку. Особливості обліку діяльності банківських установ та їх звітності, їх роль для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Особливості побудови Плану рахунків: мультивалютність, подвійний запис операцій за позабалансовими рахунками, нові вимоги до аналітичних рахунків, наявність управлінського обліку. . Вплив міжнародних стандартів обліку та звітності на облік і звітність в банківських установах України..

Основні поняття: банківська система, комерційні банки, об'єкти бухгалтерського обліку в банках, банківська документація, План рахунків комерційних банків, аналітичний та синтетичний облік.

Тема 1.2. Облік касових операцій банку

Основні принципи організації касової роботи. Облік і документообіг за операціями кас з приймання готівки. Особливості практики здійснення обліку касових операцій банківських установ. Облік і документообіг за операціями видаткових кас. Інкасація грошової виручки. Порядок зберігання і обліку грошових цінностей та документів у банках.

Основні поняття: грошові кошти, касова робота в банку, документальне оформлення, грошові сховища банку.

Тема 1.3. Облік операцій з кредитування в банку

Види кредитних операцій і побудова синтетичних рахунків для їх обліку. Суб'єкти кредитної діяльності. Кредитна політика банку. Організація 12 кредитного процесу: техніка та технологія кредитування. Суть методів кредитування і форми позичкових рахунків. Перелік та призначення документів, що надаються позичальником для отримання кредиту. Особливості практики здійснення обліку операцій з кредитування в банку. Облік позичкових операцій з видачі кредиту, з погашення та їх пролонгування. Облік операцій з формування і використання резерву на покриття можливих витрат за

кредитами. Порядок списання безнадійних кредитів. Облік операцій кредитного характеру: факторингових, фінансового лізингу. Облік операцій з нарахування і справляння відсотків за користування банківськими кредитами та комісійних за надання послуг кредитного характеру.

Основні поняття: кредити, кредитування, клієнти банку, облік кредитних ліній, кредити овердрафт, факторингові операції, операції РЕПО.

Тема 1.4. Облік депозитних операцій банку

Характеристика груп балансових та позабалансових рахунків для фінансового обліку залучення (розміщення) депозитів, сплати витрат та отримання доходу за ними. Класифікація депозитів за економічним змістом та строками використання коштів. Активні і пасивні депозитні операції та відображення результатів їх проведення у фінансовій звітності. Особливості практики здійснення обліку депозитних операцій банківських установ. Облік номіналу депозиту. Вплив методу виплати процентів (за період або на період) на облік номіналу депозиту. Облік процентних витрат.

Основні поняття: депозити банку, депозитні операції, депозитні рахунки клієнтів банку, проценти за депозитами, виплата депозитів.

Тема 1.5. Облік розрахункових операцій банку

Зміст Положення про міжбанківські розрахунки в Україні. Характеристика міжбанківських розрахунків. Порядок відкриття кореспондентських рахунків комерційним банкам (філіям) у регіональних управліннях Національного банку. Перелік документів, що подаються до регіонального управління НБУ. Відкриття та ведення рахунків лоро і ностро. Механізм дії прямих кореспондентських рахунків між комерційними банками. Перелік бухгалтерських операцій та механізм здійснення міжбанківських розрахунків через СЕП. Загальна схема документообігу під час виконання касових операцій установами банків. Форми розрахункових документів для проведення безготівкових розрахунків у господарському обороті України, порядок їх оформлення та приймання установами банків до виконання. Проведення розрахунків у системі електронних платежів «клієнт-банк». Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки гарантованими дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, чеками, акредитивами.

Основні поняття: безготівкові розрахунки, поточні рахунки, платіжні доручення, розрахункові чеки, акредитиви, електронні системи розрахунків, пластикові картки.

Тема 1.6. Облік валютних операцій банку

Характеристика операцій в іноземній валюті, здійснюваних комерційними банками, та їх типи. Ідентифікація операцій в іноземній валюті

за параметрами аналітичного обліку. Валютна позиція банку за окремими видами валют та її врахування в системі бухгалтерського обліку при здійсненні обмінних операцій в іноземній валюті. Типи операцій, що впливають на розмір відкритої валютної позиції банку. Бухгалтерський облік готівкових обмінних операцій в іноземній валюті. Особливості обліку операцій купівлі однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту.

Основні поняття: валютні операції банку,, валютно-обмінні операції, конвертація валюти, готівкові та безготівкові валютні операції банку.

Тема 1.7. Облік фінансових інвестицій в банку

Поняття, класифікація та нормативно-правове регулювання обліку фінансових інвестицій. Класифікація цінних паперів за видами сплати доходу: цінні папери з визначеним прибутком та цінні папери з невизначеним прибутком. Форми випуску цінних паперів. Структура балансових та позабалансових рахунків для фінансового обліку операцій з розміщення, обігу, сплати доходу та погашення власних і придбаних цінних паперів. Облік вкладень банку в акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком для їх подальшого продажу. Облік операцій коригування балансової вартості портфеля акцій на продаж за правилом нижчої вартості та створення спеціального резерву під знецінення цінних паперів. Особливості обліку операцій з довгострокових вкладень банку в акції.

Основні поняття: фінансові інвестиції, цінні папери, торговий портфель банку, асоційовані та дочірні компанії.

Змістовний модуль 2

«Управлінський облік та звітність банків в Україні»

Тема 2.1. Облік основних засобів та нематеріальних активів банку

Економічна характеристика основних засобів банку. їх класифікація за функціональним призначенням (операційні та неопераційні). Структура витрат, що формують первісну вартість основних засобів. Завдання обліку основних засобів. Характеристика рахунків з обліку операцій за основними засобами. Аналітичний і синтетичний облік основних засобів. Облік капітальних вкладень за незавершеним будівництвом, а також за не введеними в експлуатацію операційними та неопераційними основними засобами. Облік операцій з оприбуткування, реалізації, ліквідації та безоплатної передачі основних засобів.

Критерії визнання нематеріальних активів та правила їх обліку. Облік нематеріальних активів. Облік придбання нематеріальних активів. Облік переоцінки нематеріальних активів.

Облік амортизації нематеріальних активів. Облік вибуття нематеріальних активів.

Основні поняття: основні засоби банку, нематеріальні активи банку, облік основних засобів, облік нематеріальних активів банку.

Тема 2.2. Облік матеріальних цінностей банку

Поняття, класифікація та регламентація обліку матеріальних цінностей банку.

Облік операцій із придбання банком запасів матеріальних цінностей. Списання запасів матеріальних цінностей. Облік ювілейних монет, що мають гривневий номінал і не є засобом платежу. Облік резервів для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості, пов'язаної із запасами матеріальних цінностей.

Основні поняття: матеріальні цінності банку, організація обліку матеріальних цінностей банку резерви, ризики.

Тема 2.3. Облік лізингових операцій банку

Загальні вимоги щодо відображення в бухгалтерському обліку лізингу. Відображення в бухгалтерському обліку операцій з фінансового лізингу. Відображення в бухгалтерському обліку операцій з оперативного лізингу. Особливості обліку операцій з продажу необоротних активів зі зворотною орендою.

Основні поняття: лізингові операції банку, класифікація, регламентація, фінансовий лізинг, оперативний лізинг, організація обліку лізингових операцій.

Тема 2.4. Облік власного капіталу банку

Характеристика капіталу комерційного банку як залишкового інтересу банку в активах за вирахуванням зобов'язань. Структура балансових рахунків класу 5 Плану рахунків. Капітал банку. Порядок обліку операцій під час формування статутного фонду до реєстрації комерційного банку за тимчасовим рахунком у регіональному управлінні Національного банку.

Облік сум несплаченого та сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку, облік операцій щодо розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним фондом. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій. Облік операцій з викупу банком акцій власної емісії та їх подальшої реалізації. Бухгалтерський облік операцій, пов'язаних із нарахуванням дивідендів та розрахунками з акціонерами (засновниками). Відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку фінансового результату поточного року та його розподілу.

Основні поняття: власний капітал банку, нормативно-правове

регулювання обліку власного капіталу, статутний капітал банку, власні акції, дивіденди.

Тема 2.5. Облік доходів, витрат та фінансових результатів діяльності банку

Економічна характеристика банківських та небанківських доходів (витрат) банку. Необхідність аналізу та контролю об'єктів обліку банків в процесі їх господарської діяльності. Бухгалтерський облік процентних та комісійних доходів і витрат банку за принципами міжнародних стандартів обліку: нарахування; відповідності; обережності. Правила обліку доходів та витрат за методом нарахування та відображення результатів у системі фінансового обліку та у фінансовій звітності. Місце і значення податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів облікової та звітної інформації банків. Сутність, принципи, особливості та правила оподаткування банківських установ. Необхідність аналізу та контролю облікових і звітних даних банківських установ з метою виробітку подальших управлінських рішень. Аналіз наявності, доцільності та ефективності використання активів та пасивів банківських установ.

Основні поняття: доходи банку, витрати банку, процентні доходи та витрати, адміністративні витрати банку, фінансові результати банку.

Тема 2.6. Сутність та характеристика фінансової звітності банку

Призначення, класифікація та загальні вимоги до формування фінансової звітності. Характеристика, структура та методика формування балансу. Характеристика, структура та методика формування звіту про фінансові результати. Характеристика, структура та методика формування звіту про рух грошових коштів. Характеристика, структура та методика формування звіту про власний капітал банку. Вимоги щодо подання і оприлюднення банківської фінансової звітності. Відповідальність і контроль за достовірністю звітності банку. Особливості практики здійснення аналізу, контролю та аудиту діяльності банківських установ.

Основні поняття: фінансова звітність банку, звіти баланс банку, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал банку.

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практичне заняття 1.

Основи побудови бухгалтерського обліку в банках України

Мета: Усвідомити основи побудови бухгалтерського обліку в банках України.

Засоби навчання: План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України від 26.07.2004 р., №0918. ,персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдання.

Завдання для самостійної роботи

1. Специфіка банківської діяльності як визначальний фактор побудови облікової системи в банках України.
2. Державне регулювання та нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в банках України.
3. Принципи та складові елементи системи бухгалтерського обліку в банках, їх характеристика.

Питання для обговорення

1. Пригадайте класифікацію бухгалтерських рахунків. Дайте визначення їх основних груп.
2. Назвіть загальне (класичне) бухгалтерське рівняння. Що відображає це рівняння?
3. Яке призначення мають контраktivні та контрпассивні рахунки?
4. Для складання якої звітності використовуються рахунки доходів і витрат?
5. Що є об'єктом обліку на позабалансових рахунках?
6. Який метод запису використовується для реєстрації банківських операцій на позабалансових рахунках? Яким чином визначається характер позабалансового рахунку?
7. Дайте визначення плану рахунків.
8. Назвіть структуру плану рахунків і схарактеризуйте його складові частини.
9. Як пов'язані між собою частини плану рахунків?
10. Дайте визначення бухгалтерського балансу.

11. Охарактеризуйте структуру балансу.
12. Що розуміють під чистими активами?
13. Які види балансів складають банки?
14. Визначте параметри аналітичного обліку.
15. Як формується номер особового рахунку?
16. Визначте основні реквізити особового рахунку.
17. Назвіть класифікацію банківської документації.

Навчальні завдання

Задача 1.

Визначте вид і характер наведених бухгалтерських рахунків і відобразіть інформацію у таблиці:

- оцадні сертифікати, емітовані банком;
- господарські матеріали;
- поточні рахунки суб'єктів господарської діяльності;
- короткострокові кредити суб'єктам господарської діяльності за внутрішніми торговельними операціями;
- резервні фонди;
- боргові цінні папери центральних органів державного управління в портфелі банку на продаж;
- валюта та банківські метали, куплені за умовами спот;
- зобов'язання з кредитування, отримані від банків;
- резерви під заборгованість за кредитами, наданими клієнтам;
- розрахункові документи, не сплачені в строк через відсутність коштів ;
- банкноти та монети в касі банку;
- довгострокові кредити, надані іншим банкам;
- емісійна різниця.
- контррахунок;
- не сплачені клієнтам доходи;
- цінні папери на зберігання;
- витрати на відрядження;
- відсоткові витрати за коштами до запитання;
- відсоткові доходи за кредитами;
- результат від торговельних операцій.

Вид бухгалтерського рахунку	Активний, або умовно-активний	Пасивний, або умовно-пасивний	Клас плану рахунків
Балансові: постійні; тимчасові позабалансові			

Задача 2.

Використовуючи метод подвійного запису, відобразіть наведені операції за позабалансовими рахунками:

- АКБ «Аркада» 10.09.п.р. підписав угоду на відкриття кредитної лінії за вимогою АКБ «Електрон» на строк 10 днів у розмірі 250 000 грн.;
- АКБ «Полісся» отримав на консигнацію дорожні чеки на суму 100 000 грн.;
- АКБ «Ощадбанк» отримав від друкарні 10 000 бланків ощадних книжок;
- банк відіслав дорожній чек номіналом 5000 дол. США, що був прийнятий на інкасо.

Рекомендовані джерела: [1, 5, 11, 17].

Практичне заняття 2. Облік касових операцій банку

Мета: Засвоїти суть. Зміст, завдання та загальні основи обліку касових операцій банку.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи.

1. Схарактеризуйте систему документів, методику і техніку інкасації грошової виручки.
2. Як зберігаються і обліковуються готівка, цінності та документи в грошових сховищах?
3. Розкрийте методику і техніку ревізії цінностей в касах і грошових сховищах та оформлення її результатів.
4. У чому полягає синтетичний облік операцій з надходження та видачі готівки грошей?

Питання для обговорення

1. Що належить до грошових коштів банку?
2. Як відображаються грошові кошти в балансі та в інших формах звітності?

3. Назвіть систему документів, на основі яких здійснюється приймання готівки грошей в касу банку та їх облік у касовій книзі.

4. Перерахуйте документи, за якими видаються гроші з кас банку. Як здійснюється облік цього процесу в касовій книзі?

5. Схарактеризуйте систему документів, методику і техніку інкасації грошової виручки.

6. Як зберігаються і обліковуються готівка, цінності та документи в грошових сховищах?

7. Розкрийте методику і техніку ревізії цінностей в касах і грошових сховищах та оформлення її результатів.

8. У чому полягає синтетичний облік операцій з надходження та видачі готівки грошей?

Навчальні завдання.

Задача 1.

Протягом операційного дня в прибуткову касу надійшла готівка грошей:

- виручка з реалізації від юридичних осіб 5000 грн.
- з коррахунку на поповнення каси 1 30 000 грн.
- невикористаний залишок від підзвітної особи 50 грн.
- як погашення позички працівником банку 1000 грн.
- на вклади від громадян 1300 грн.
- як прибуткування надлишку каси за результатами ревізії 35 грн.

Завдання: Відобразіть в обліку (на бухгалтерських рахунках) операції щодо надходження готівки грошей в касу банку.

Задача 2 Видано і списано готівку грошей з каси банку протягом операційного дня:

- юридичним особам на господарські потреби 4700 грн.
- у підзвіт працівникам банку 300 грн.
- на позичку фізичній особі 3500 грн.
- для здачі на Коррахунок 70 000 грн.
- обмінному валютному пункту 2000 грн.
- як повернення фізичній особі депозиту 4000 грн.
- списано недостачу каси за результатами ревізії 15 грн.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки з видачі та списання грошей з каси банку.

Рекомендовані джерела: [1, 5, 11, 17].

Практичне заняття 3.

Облік кредитних операцій банку

Мета: Засвоїти основне призначення, зміст, структуру та порядок обліку кредитних операцій банку звітного балансу

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте суть і методику обліку факторингових операцій.
2. Розкрийте суть і методику обліку лізингових операцій.
3. Визначте доходи від проведення факторингових і лізингових операцій.
4. Охарактеризуйте методику обліку операцій з нарахування відсотків за користування кредитами.
5. Розкажіть про облік операцій за сплатою відсотків і комісійної винагороди.

Питання для обговорення

1. Наведіть класифікацію кредитних операцій і зміст окремих видів цих операцій.
2. Дайте визначення методу кредитування. Які методи кредитування використовуються?
3. Які Ви знаєте форми позичкових рахунків?
4. Розкрийте зміст кредитної лінії, назвіть її види.
5. У чому полягає суть овердрафта і особливості відображення операцій за овердрафтом в обліку?
6. Як побудовані рахунки для обліку кредитних операцій в балансі?
7. Яка інформація про кредитні операції має бути розкрита у фінансовій звітності? Як визначають чисті кредитні активи?
8. Схарактеризуйте методику обліку позичкових операцій.
9. У чому полягає суть резерву на покриття збитків за кредитами, облік операцій щодо його формування і використання? Відображення резерву в балансовому звіті.

Навчальні завдання.

Задача 1 ТзОВ «Родон» підписало з банком угоду на отримання права на овердрафт у розмірі 10 000 грн. з 01.08.п. р. по 01.11.п. р. 19 жовтня залишок на

поточному рахунку фірми становить 26 000 грн. До рахунку підприємства висунуті наступні претензії:

Сума, грн.

1. Платіжне доручення на перерахування податку на додану вартість в бюджет 3650
2. Грошовий чек на виплату заробітної плати 6500
3. Платіжне доручення на:
  - а) перерахування прибуткового податку з робітників і службовців до бюджету 960
  - б) інших обов'язкових платежів 4870
4. Платіжне доручення на перерахування постачальнику за отриману сировину згідно угоди 8700
5. Вимога-доручення за поставлені складові комплектуючі згідно угоди 5800
6. Платіжне доручення на оплату орендних платежів за використання складських приміщень 1400

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями і вивести залишки за рахунками.

- Поясніть режим функціонування рахунку овердрафт.
- Виконайте нарахування відсотків за рахунком овердрафт і відобразіть їх в обліку. Базова відсоткова ставка за кредитами в банку складає 40 % річних. Надбавка за овердрафтом складає +3%.

Задача 2. . Станом на 01.07.п. р. згідно зі звітністю величина розрахункового фонду на покриття можливих втрат за кредитами складає 98 000 грн., фактично перераховано в резерв 62 000 грн. 20 червня платіжним дорученням ТзОВ «Радуга» перераховано і в рахунок погашення кредиту, раніше списаного з балансу як безнадійного за рахунок резерву, суму 12 000 грн.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки.

Поясніть порядок формування і використання резерву на покриття можливих втрат за кредитами.

Задача 3. ЗАТ «Роксолана» має прострочену заборгованість за позиковим рахунком 2047 в сумі 15 000 грн. та прострочену заборгованість за відсотковими платежами за цим кредитом по рахунку 2049 в сумі 1200 грн. 20.07.п. р. на поточний рахунок фірми надійшла сума 10000 грн. на погашення дебіторської заборгованості за відвантажені товари. Цього ж дня фірма подала в банк платіжне доручення на перерахування в бюджет ПДВ у сумі 3020 грн.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки за наведеними операціями.
Який порядок погашення заборгованості за позиковими операціями?

Задача 4. ЗАТ «Перлина» уклало кредитну угоду з комерційним банком на отримання інвестиційного кредиту на закупівлю торгового обладнання в сумі 45 000 грн. строком на два роки. Фірма надала банку угоду застави на суму 58 000 грн. Закладене майно знаходиться на фірмі. Погашення кредиту передбачено у два строки однаковими сумами. Кредит виданий під 40 % річних. Відсотки підлягають сплаті поквартальне. Кредит виданий 10.07.п. р. на основі розпорядження кредитного відділу. Підлягає погашенню 10.07.п. р. Фірма надала два термінових зобов'язання, кожне в сумі 29 000 грн. Фірма виконала зобов'язання щодо першого строку погашення та сплаті відсоткових платежів.

Завдання: Перелічіть документи, які використовуються в бухгалтерії для оформлення операції з видачі кредиту.

Складіть бухгалтерські проводки щодо видачі кредиту, нарахування відсоткових платежів та їх сплати, погашення кредиту згідно першого строку.

Рекомендовані джерела: [1,9, 10,11,17, 25].

Практичне заняття 4. **Облік депозитних операцій банку**

Мета: Оволодіти знаннями щодо суті, змісту та порядку обліку депозитних операцій

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

- 1 Який порядок закриття депозитного рахунку?
2. Пригадайте методику нарахування відсотків за користування депозитними коштами.
3. У чому полягає облік операцій зі сплати відсоткового доходу клієнтам?
4. У чому полягає зміст довірчих операцій та їх облік?

Питання для обговорення

- 1.Схарактеризуйте зміст депозитної операції та види строкових депозитів.

2. Назвіть відмінності між платіжними та строковими депозитами.
3. Наведіть класифікацію рахунків для обліку строкових та ощадних депозитів; пригадайте їх основні ознаки.
4. Який порядок відкриття депозитного рахунку?
5. Наведіть методику обліку внесення коштів на депозит та їх вилучення з депозиту.

Навчальні завдання.

Задача 1 Банк 20 липня прийняв від Петренко Г. П. Готівкою на вклад строком 6 міс. 2000 грн. Відсотки нараховуються із розрахунку 24 % річних. Згідно угоди відсотковий дохід виплачується по закінченні строку.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки: із залучення депозиту, нарахування відсотків, повернення депозиту і виплати відсоткового доходу.

Задача 2. Згідно з депозитною угодою банк перерахував 10 січня з поточного рахунку ТзОВ «Роксолана» 45 000 грн. на строковий депозитний рахунок. Строк депозиту – один місяць. Відсоткова ставка за депозитом – 12 % річних. Депозит повернуто разом зі сплатою відсотків у визначений строк.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки за виконаними операціями.

Рекомендовані джерела: [1, 9, 11, 17, 18].

Практичне заняття 5.

Платіжні рахунки і облік розрахункових операцій

Мета: Засвоїти загальні основи обліку розрахункових операцій банку.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи.

1. Розкрийте методику облікового відображення операцій при застосуванні форми розрахунків платіжними вимогами-дорученнями.
2. Що Вам відомо про облік операцій при розрахунках чеками?
3. Розкажіть про методику обліку операцій при розрахунках акредитивами.
4. У чому полягає суть методики обліку операцій при розрахунках гарантованими дорученнями?

5. Розкрийте особливості методики обліку операцій при розрахунках платіжними вимогами без акцепту платників при безспірному стягненні коштів.

Питання для обговорення

1. Назвіть принципи організації грошового обігу.
2. Розкрийте зміст та призначення угоди на здійснення розрахунково-касового обслуговування.
3. Назвіть документи, необхідні для відкриття платіжних рахунків, та їх призначення.
4. За допомогою яких інструментів банк надає платіжні послуги.
5. Характеристика платіжних рахунків і рахунків групи «Кошти в розрахунках».
6. Форми безготівкових розрахунків у банках України.
7. Пригадайте порядок документального оформлення і відображення в обліку при застосуванні форми розрахунків платіжними дорученнями.

Навчальні завдання.

Задача 1.

Від радгоспу «Березанський» до Баришівського відділення банку АПК «Україна» 10 вересня надійшло платіжне доручення № 83 від 8 вересня на суму 435 000 грош. од. за перерахунком з його розрахункового рахунку на розрахунковий рахунок ремонтного заводу у тому ж відділенні за ремонт сівалки. Доручення прийнято до оплати. Того ж дня від «Заготзерно» (позичковий рахунок №414301) надійшло зведене платіжне доручення № 57 на суму 105 000 грош. од. про перерахування коштів за здане зерно тим радгоспам, які обслуговуються в цьому ж відділенні банку; радгоспу «Березанський» – 35 000 грош. од. за зерно, здане 4 вересня (квитанції № 945, 946); свинокомплексу – 20 000 грош. од. за продукцію, здану 9 вересня (квитанції № 967, 968); радгоспу «Баришівський» – 50 000 грош. од. за продукцію, здану 8 вересня (квитанції № 936, 937), МФО банку 322500.

Завдання: • Складіть бухгалтерські проводки.

1. Випишіть платіжне доручення за одним з перерахувань.
2. Скільки примірників платіжного доручення виписує платник для розрахунків з одержувачами коштів, які обслуговуються у тому ж відділенні банку? Поясніть призначення кожного примірника.

Задача 2.

ВАТ завод «Верстатів-автоматів» (розрахунковий рахунок № 26118 у Жовтневому відділенні Промінвестбанку м. Києва, МФО 322605) відвантажив

продукцію на суму 98 500 грош. од. Заводу «Газприлад» (розрахунковий рахунок № 26313 у міському відділенні Укрсоцбанку м. Вінниці, МФО 322713) (відправка залізницею, накладна № 33127 від 10 листопада) згідно з угодою № 81 від 3 травня. 13 листопада завод «Газприлад» подав вимогу-доручення до свого банку з погодженням на оплату.

Завдання: У скількох примірниках подається до банку платіжна вимога-доручення?

1. Складіть платіжну вимогу-доручення від імені постачальника.
2. Складіть бухгалтерські проводки.

Рекомендовані джерела: [5, 11, 15, 13, 22].

Практичне заняття 6. Облік валютних операцій банку

Мета: Оволодіти знаннями щодо змісту, призначенням та основами обліку валютних операцій банку.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

1. У чому полягає економічний зміст та порядок операцій інкасо?
2. Перерахуйте переваги та недоліки форми документарного інкасо.
3. Наведіть типи документарного інкасо.
4. Який порядок торгівлі іноземною валютою?
5. Як оформлюються операції з видачі кредитів у іноземній валюті?

Питання для обговорення

1. Які операції належать до валютних операцій та здійснення яких потребує ліцензії?
2. Яким документом регламентується відкриття банками рахунків клієнтів у іноземній валюті?
3. На підставі яких документів відкриваються поточні рахунки?
4. Пригадайте особливості здійснення касових операцій в іноземній валюті.
5. У чому полягає порядок роботи обмінних пунктів банків?

6. Які бухгалтерські записи виконуються при купівлі та продажу готівкової іноземної валюти?

7. У чому полягає контроль за валютними платежами з боку уповноважених банків?

8. Наведіть бухгалтерські проводки при списанні та зарахуванні валюти та стягненні комісії банками.

Навчальні завдання.

Задача 1. 10 вересня банк «Аваль» видав аванс касиру обмінного пункту при готелі «Дніпро» – 30 000 грн. та 3000 дол. США. Зі звіту касира, поданого 11 вересня, видно, що куплена наступна валюта: долари США – 200; шведські крони – 140; німецькі марки – 80; датські крони – 700.

Одержана комісія. Куплена іноземна валюта та залишок авансу здані в касу.

Завдання: Визначте за діючим курсом еквівалент у гривнях.

Складіть бухгалтерські проводки.

Задача 2 В АКБ «Інтер» 12 вересня здійснено виплату готівкової іноземної валюти за дорожніми чеками на суму 5000 дол. США. Одержана комісія.

Завдання: Складіть бухгалтерські записи. Визначте розмір комісії.

Рекомендовані джерела: [1, 9, 11, 17, 18].

Практичне заняття 7.

Облік фінансових інвестицій банку

Мета: Оволодіти знаннями щодо змісту та призначення, основами обліку в банку фінансових інвестицій.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

1. В яких випадках банк не повинен визнавати цінні папери як утримувані до погашення?

2. За якою вартістю відображаються в обліку придбані цінні папери у портфель до погашення під час первісного визнання та після первісного визнання?

3. За яким методом здійснюється нарахування процентних доходів за борговими цінними паперами, що обліковуються у портфелі на продаж та портфелі до погашення і в чому суть цього методу?

4. Дайте визначення асоційованої та дочірньої компанії.

5. За яким методом відображаються в обліку інвестиції в асоційовані компанії і в чому суть цього методу?

Питання для обговорення

1. Що відноситься до фінансових інвестицій і на які види вони класифікуються з позиції бухгалтерського обліку?

2. Яким нормативно-правовим актом НБУ регламентується методика бухгалтерського обліку фінансових інвестицій банків України?

3. Які види цінних паперів обліковуються у торговому портфелі банку?

4. За якою вартістю банки відображають в обліку придбані цінні папери у торговий портфель під час первісного визнання та після первісного визнання?

5. Які види цінних паперів обліковуються у портфелі банку на продаж?

6. За якою вартістю банки відображають в обліку придбані цінні папери у портфель на продаж під час первісного визнання та після первісного визнання?

7. Які види цінних паперів обліковуються у портфелі до погашення?

Навчальні завдання.

Задача 1.

15.05. ц. р. банк уклав з фірмою «Теплолюкс» факторингову угоду на суму 200000 грн.

20.05. ц. р. фірма «Теплолюкс» подала в банк відповідні документи, що підтверджують продаж товарів підприємству «Єврокомфорт» з відстроченням платежу на загальну суму 120 000 грн. Банк перерахував клієнту на поточний рахунок 108 000 грн.

8.06. ц. р. на коррахунок банку поступили кошти від підприємства «Єврокомфорт» у сумі 120 000 грн. Банк погасив заборгованість за факторинговою операцією (з врахування процентів та комісійних), а решту суми зарахував на поточний рахунок фірми «Теплолюкс».

Завдання: Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями, врахувавши, що процентна ставка за факторингом становить 23 %

річних від суми фактично наданих коштів, а комісійні за перевірку документів – 1 % від суми документів.

Задача 2.

Упродовж дня банком було нараховано процентні доходи та витрати, окремі з яких наведено нижче:

1) нараховано процентні доходи у сумі 377 грн. за коштами, що знаходяться на кореспондентському рахунку, який відкритий в іншому банку;

2) нараховано процентні доходи у сумі 1574 грн. за розміщеним міжбанківським депозитом овернайт;

3) нараховано 631 грн. за кредитом, наданим на поточні потреби фізичній особі;

4) нараховано процентні доходи у сумі 2529 грн. та зроблено амортизацію дисконту у сумі 543 грн. за кредитом, наданим в поточну діяльність підприємству;

5) нараховано процентні витрати у сумі 959 грн. за строковими коштами суб'єкта господарювання;

6) нараховано процентні витрати за строковими коштами фізичної особи у сумі 797 грн.;

7) нараховано процентні витрати за довгостроковим ощадним сертифікатом власного боргу, емітованого банком у сумі 852 грн.

Завдання: Скласти бухгалтерські проводки за наведеними вище операціями.

Рекомендовані джерела: [1, 9, 11, 17, 18].

Практичне заняття 8.

Облік основних засобів та нематеріальних активів банку

Мета: Знати сутність і призначення основних засобів банку та основи їх обліку.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

1. В яких випадках банк повинен визнавати зменшення корисності необоротних активів?
2. Які методи нарахування амортизації необоротних активів можуть використовувати банки?
3. Який метод нарахування амортизації є найбільш розповсюдженим і чому?
4. У чому полягають особливості нарахування амортизації нематеріальних активів?
5. В яких випадках об'єкти необоротних активів припиняють визнаватися в балансі?
6. Як визначається фінансовий результат від продажу основних засобів і нематеріальних активів?

Питання для обговорення

1. Дайте визначення основних засобів та нематеріальних активів.
2. На які групи з позиції бухгалтерського обліку класифікуються основні засоби та нематеріальні активи в банках України?
3. Які види основних засобів відносяться до інвестиційної нерухомості?
4. За яких умов необоротні активи класифікуються як утримувані для продажу?
5. Яким нормативно-правовим актом НБУ регламентуються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку банків інформації про операції з основними засобами та нематеріальними активами?
6. За яких умов об'єкт основних засобів та нематеріальних активів визнається активом?
7. З чого складається первісна вартість придбаного об'єкта основних засобів та нематеріальних активів?
8. Які витрати, що пов'язані із придбанням чи створенням нематеріального активу визнаються витратами звітного періоду?
9. Як визначається первісна вартість об'єкта необоротного активу, отриманого в обмін на подібний та неподібний актив?
10. Які витрати включає первісна вартість створених необоротних активів?
11. Як відображаються в бухгалтерському обліку витрати на поліпшення (вдосконалення) необоротних активів та витрати на підтримання необоротних активів у придатному для використання стані?
12. За якими методами банки можуть здійснювати подальший облік основних засобів і нематеріальних активів після їх первісного визнання?

Навчальні завдання.

Задача 1.

Установа банку реалізує програмне забезпечення за ціною 2000 грн.

Первинна вартість програмного забезпечення 2500 грн.

Знос 500 грн.

Програмне забезпечення використовується в операційній діяльності банку.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки.

Задача 2.

Установа банку реалізує програмне забезпечення за ціною 1000 грн.

Первісна вартість програмного забезпечення 1500 грн.

Знос 300 грн.

Програмне забезпечення використовується в операційній діяльності банку.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки.

Задача 3.

Харківське відділення Укрсоцбанку м. Києва 3 жовтня акцептувало платіжне доручення № 46 Радіозаводу № 5 на суму 75 000 грош. од. для розрахунків з відділенням зв'язку № 13 за переказами коштів окремим громадянам. Відділення зв'язку подало 10 жовтня до Харківського відділення Укрсоцбанку реєстр акцептованих платіжних доручень, прийнятих для оплати переказів.

Завдання: Заповніть платіжне доручення.

Складіть бухгалтерські проводки.

Рекомендовані джерела: [1, 9, 11, 17, 18].

Практичне заняття 9.

Облік матеріальних цінностей банку

Мета: Розуміти необхідність, суть та зміст матеріальних цінностей банку та основи їх обліку.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

1. Як здійснюється облік матеріальних цінностей, прийнятих у заставу, якщо заставлене майно переходить у власність банку-заставодержателя?
2. Які бухгалтерські записи виконуються за операціями з придбання та реалізації ювілейних монет, що мають карбованцевий номінал і не є засобом платежу?
3. Як здійснюється облік операцій, пов'язаних з формуванням і використанням резервів для відшкодування можливих втрат за дебіторською заборгованістю банку?
4. У яких фінансових звітах банку розкривається інформація про запаси матеріальних цінностей банку?

Питання для обговорення

1. Які активи відносяться до запасів матеріальних цінностей банку?
2. Охарактеризуйте періодичну та постійну систему обліку запасів.
3. Яка система обліку запасів використовується в банках України?
4. З яких витрат складається собівартість запасів?
5. Як здійснюється розрахунок собівартості запасів?
6. Який з методів оцінки запасів призводить до однакових результатів при періодичній та постійній системах обліку?
7. Які методи визначення собівартості запасів можуть використовувати банки України?
8. За якою вартістю відображаються в бухгалтерському обліку банків запаси матеріальних цінностей?
9. За рахунками якого розділу Плану рахунків обліковуються запаси матеріальних цінностей банків України?

Навчальні завдання.

Задача 1. Громадянина США 16 жовтня відкрито поточний рахунок у іноземній валюті. При відкритті був зроблений внесок готівкою—3000дол. США. Власнику рахунку видано 1500дол. США 20 жовтня; 22 жовтня на рахунок надійшло 1200дол. США; 24 жовтня видано 700 дол. США; 29 жовтня за заявою власника рахунок закрито. Невитрачений залишок на прохання громадянина США переведено до Нью-Йорка.

Завдання:

- Якими документами оформляються ці записи?
- Визначіть суму залишку, переведеного до Нью-Йорка.

Задача 2. ТзОВ «Оріон» звернулось 21 листопада до банку «Антарес» із заявою про продаж іноземної валюти з його валютного рахунку на суму 9000 дол. США. Виручку від продажу необхідно зарахувати на поточний рахунок ТзОВ «Оріон».

Завдання:

1. Назвіть документи, на підставі яких здійснюється продаж валюти.
2. Складіть бухгалтерські проводки.

Рекомендовані джерела: [1, 9, 11, 17, 18].

Практичне заняття 10. Облік лізингових операцій банку

Мета: Розуміти суть, зміст, призначення та основи організації обліку лізингових операцій банку.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

1. Які бухгалтерські проводки виконує банк-лізингоодержувач за операціями з нарахування та сплати витрат за фінансовим та оперативним лізингом?
2. Якими бухгалтерськими проводками супроводжується перехід у власність банку-лізингоодержувача отриманих у фінансовий лізинг необоротних активів?
3. Як відображаються в обліку банку-лізингоодержувача витрати на поліпшення об'єкта фінансового та операційного лізингу?

Питання для обговорення

1. Дайте визначення лізингової операції.
2. За якими ознаками класифікуються лізингові операції?
3. Чим операції з фінансового лізингу відрізняються від операційного лізингу?
4. З чого складаються лізингові платежі за операціями з фінансового лізингу?
5. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методика бухгалтерського обліку лізингових операцій банків України?

6. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються операції з нарахування та отримання банком-лізингодавцем доходу за фінансовим та оперативним лізингом?

Навчальні завдання.

Задача 1.

Банк уклав угоду з фінансового лізингу. За цією угодою придбано автомобіль ринковою вартістю 100000 грн. Строк лізингу – 5 років. Процентна ставка, що прирощується – 15 % річних, сплачується в кінці кожного періоду платежу.

Лізингоодержувач – банк. Договором передбачено придбання автомобіля після закінчення строку лізингу (ціна придбання – 0 грн.).

Визначений строк корисного використання лізингоодержувачем автомобіля – 7 років.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки за операцією з фінансового лізингу у лізингодавця та лізингоодержувача.

Задача 2.

Лізингоодержувач уклав договір з оперативного лізингу будинку на три роки.

Вартість будівлі	70000 грн
Строк корисного використання будівлі	20 років
Визначена ліквідаційна вартість	7000 грн
Щорічна лізингова плата	24000 грн
Вартість будівлі, що зазначена в угоді,	75000 грн

Лізингодавець застосовує прямолінійний метод нарахування амортизації.

Умовами договору передбачено, що лізингоодержувач здійснює капітальні вкладення в орендований будинок. Лізингодавець втрати не враховує.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки:

- 1) з обліку операцій у лізингодавця;
- 2) з обліку операцій у лізингоодержувача;
- 3) з обліку операцій за витратами у лізингоодержувача.

Рекомендовані джерела: [1, 9, 11, 17, 18].

Практичне заняття 11

Облік власного капіталу банку

Мета: формування знань з методики формування та обліку власного капіталу банку.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

1. В яких випадках виникають емісійні різниці і за яким рахунком вони обліковуються?
2. Розкрийте методику обліку викупу власних акцій банку, їх подальшого перепродажу та анулювання.
3. Якими бухгалтерськими записами супроводжуються операції з нарахування дивідендів за власними акціями банку та їх сплати акціонерам?
4. Як відображається в обліку спрямування дивідендів на придбання акцій нової емісії?
5. У яких фінансових звітах розкривається інформація про власний капітал банку?

Питання для обговорення

1. Дайте визначення власного капіталу.
2. Від яких двох факторів залежить структура власного капіталу банку?
3. Що входить до складу основного і додаткового капіталу банку?
4. Як здійснюється процес державної реєстрації банку?
5. Де зберігаються кошти, що вносяться учасниками банку до державної реєстрації і після державної реєстрації банку?
6. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується облік власного капіталу банку та розкриття інформації про нього у фінансовій звітності?
7. Охарактеризуйте рахунки за якими обліковується статутний капітал банку.
8. Які бухгалтерські проводки здійснюються при формуванні статутного капіталу після державної реєстрації банку?
9. В яких випадках виникають емісійні різниці і за яким рахунком вони обліковуються?

Навчальні завдання.

Задача 1.

За наведеними залишками за бухгалтерськими рахунками складіть бухгалтерський звіт (тис. грн.):

Кредити, отримані від НБУ 27890

Вкладення в асоційовані компанії 108

Кошти у НБУ 6300

Кредити, надані клієнтам 106165

Акціонерний капітал 20580

Нараховані доходи (за операціями з клієнтами) 3500

Резервний фонд 15420

Прибуток 6500

Кошти клієнтів банку 116330

Товарно-матеріальні цінності на складі та дебітори 5730

Кредити та депозити, отримані від інших банків 48265

Цінні папери, що рефінансуються НБУ 46731

Нараховані витрати (за операціями з банками) 477

Цінні папери та акції, придбані банком 892

Основні засоби, нематеріальні активи та капітальні вкладення банку 21197

Резерви на покриття кредитних ризиків (за операціями з клієнтами) 674

Кошти в інших банках 37809

Інші активи 7696

Задача 2.

Від Шевченківського «Райплодоовочторгу» м. Києва 2 травня до Шевченківського відділення Промінвестбанку надійшла заява на виставлення з його рахунку поштового акредитива для розрахунків з заводом «Торгмаш» м. Вінниці, який обслуговується Проектним відділенням Промінвестбанку, за обладнання на суму 50 500 грн. од. Термін закриття акредитива у банку постачальника – 19 травня. Умови оплати акредитива проти реєстрахунків з акцептом уповноваженого В. С. Середи і транспортних документів, які підтверджують відвантаження обладнання. Акредитив не використано, сума акредитива повернена на розрахунковий рахунок Шевченківського «Райплодоовочторгу». Акредитив відкрито у банку постачальника.

Завдання: Складіть бухгалтерські проводки у банку акредитиводавця та акредитивоотримувача.

Визначіть строк закриття акредитива у банку покупця, якщо поштовий пробіг між відділеннями банків – 2 дні.

Як ведеться аналітичний облік за балансовим рахунком № 720?

Рекомендовані джерела: [1, 7, 12, 14].

Практичне заняття 12

Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності банків

Мета: Знати сутність та методичні основи обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності банківських установ

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдання.

Завдання для самостійної роботи

1. Як відображаються в бухгалтерському обліку банку доходи і витрати в іноземній валюті?
2. За яким методом визнаються та оцінюються процентні доходи і витрати банку і в чому його суть?
3. Якими бухгалтерськими проводками супроводжуються операції з нарахування і отримання процентних доходів в національній та іноземній валюті?
4. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі амортизації дисконту і премії за фінансовими активами?
5. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі непогашення боржником заборгованості за нарахованими доходами в строк, передбачений угодою?

Питання для обговорення

1. Дайте визначення понять «доходи» та «витрати».
2. Як класифікуються банківські доходи і витрати з позиції бухгалтерського обліку?
3. Якими нормативно-правовими актами НБУ регламентується методологія та методика бухгалтерського обліку доходів та витрат банків?
4. За яких умов визнаються банківські доходи і витрати?
5. Які надходження в банк від інших осіб не визнаються доходами?
6. Які платежі банку не визнаються витратами?
7. В яких випадках доходи і витрати можуть не відображатися в бухгалтерському обліку за рахунками нарахованих доходів і витрат?
8. Рахунки яких класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України використовуються для обліку доходів і витрат?

Навчальні завдання.

Задача 1. 17.03.п.р. виробниче підприємство «ЗЛАГОДА» отримало кредит у банку «РАДУГА» на поточні потреби в сумі 345 тис. грн строком на 4

місяця. Відсоткова ставка по кредиту – 35% (розрахунки відсотків – «факт/360»).

Відсотки виплачується 5-го числа кожного місяця. ВП «ЗЛАГОДА» – клієнт банку «МЕРКУРІЙ».

Завдання: Розрахувати проценти та заповнити журнал господарських операцій.

Задача 2. 07.01. п.р. Стефанів І. В. узяв в банку кредит в сумі 63000 грн на 6 місяці під 27 % річних на поточні потреби.

Відсоток нараховується кожен місяць, а виплачується разом з погашенням кредиту (метод нарахування відсотків – «факт/факт»)

Завдання: Розрахувати проценти та заповнити журнал господарських операцій.

Рекомендовані джерела: [2, 9, 15, 19].

Практичне заняття 13

Фінансова звітність банківських установ

Мета: Вміти аналізувати напрями гармонізації звітних даних, що в подальшому допоможе ухвалювати ефективні стратегічні управлінські рішення.

Засоби навчання: персональний комп'ютер чи ноутбук, офісне програмне забезпечення, можливість підключення до Інтернету, лекційні матеріали, короткі теоретичні відомості і методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи

1. *Зміст та завдання організації звітності банку.*
2. *Функціональні обов'язки працівників зі складання звітності.*
3. *Особливості подання звітних форм за призначенням.*
4. *Строки подання фінансової, податкової та статистичної звітності.*
5. *Види відповідальності за порушення порядку складання та подання звітності.*
6. *Формалізація організації звітності банку.*

Питання для обговорення

1. *Зміст та завдання організації звітності банку.*
2. *Функціональні обов'язки працівників зі складання звітності.*
3. *Особливості подання звітних форм за призначенням.*

4. Строки подання фінансової, податкової та статистичної звітності.
5. Види відповідальності за порушення порядку складання та подання звітності.
6. Формалізація організації звітності банку.

Навчальні завдання.

Задача 1.

Банк Аваль надав кредит на закупівлю сировини ПАТ Якобс 20 січня цього року з обумовленим в угоді строком погашення 20 квітня цього року у сумі 200000грн. під відсоткову ставку 24% річних. В угоді строк сплати відсотків визначений після закінчення строку користування позикою.

Завдання: Відобразити операції в обліку комерційного банку Аваль та розрахувати відсотки за наданий кредит за методом $-30/360$.

Задача 2.

Визначити суми відсоткових платежів за терміновим депозитом у сумі 5000грн., який розміщений на строк з 21 серпня ц. р. до 15 грудня ц.р. під відсоткову ставку 12% річних. (відсотки розрахувати за методикою:

факт – 365, факт – 30, факт – 360.

Задача 3.

Облігація номіналом 100 грн. придбана банком Приват 1 березня цього року з дисконтом 2 грн річних. Дата випуску облігації 1 січня. Відсоткова ставка 15%. Строк погашення 31.02.2018. Дата сплати відсотків – 01 лютого наступного року.

Завдання: Відобразити операції в обліку комерційного банку.

4. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку у банках

1. На основі якого виду обліку банки складають фінансову звітність?

- а) фінансового;
- б) управлінського;
- в) податкового.

2. У якому нормативно-правовому акті визначено принципи, на яких базується ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності банками України?

- а) Законі України «Про банки і банківську діяльність»;
- б) «Положенні про організацію бухгалтерського обліку та звітності у банках України»;
- в) «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України»;
- г) «Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України».

3. Який принцип бухгалтерського обліку вимагає постійного, із року в рік, застосування банком обраної облікової політики?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування та відповідність доходів і витрат; д) послідовність;
- е) безперервність;
- ж) обачність.

4. Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким активи і пасиви обліковуються пріоритетно за вартістю їх придбання чи виникнення?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування та відповідність доходів і витрат; д) автономність; е) безперервність; ж) обачність.

5. Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;

г) нарахування та відповідність доходів і витрат; д) автономність; е) безперервність; ж) обачність.

6. Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким припускається стабільність грошової одиниці?

а) єдиного грошового вимірника;

б) повне висвітлення;

в) історична собівартість;

г) нарахування та відповідність доходів і витрат; д) автономність; е) безперервність; ж) обачність.

7. Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким в бухгалтерському обліку мають застосовуватися методи оцінки, відповідно до яких активи та дохід не завищуватимуться, а зобов'язання та витрати не занижуватимуться?

а) єдиного грошового вимірника;

б) повне висвітлення;

в) історична собівартість;

г) нарахування та відповідність доходів і витрат; д) автономність; е) безперервність; ж) обачність.

8. Період дня, протягом якого відбувається обслуговування клієнтів в банку називається:

а) операційним днем банку;

б) операційним часом;

в) часом технологічного оброблення інформації.

9. В якій фінансовій звітності банк повинен розкривати інформацію про зміни положень облікової політики та причини цих змін?

а) звіті «Баланс»;

б) звіті про фінансові результати;

в) звіті про рух грошових коштів;

г) примітках.

10. Які з наведених нижче параметрів аналітичного обліку відносяться до спеціальних обов'язкових параметрів договорів та аналітичних рахунків?

а) номер балансового (позабалансового) рахунку;

б) код контрагента;

в) код валюти або банківського металу;

г) процентна ставка.

Тема 2. Облік касових операцій

1. До складу операційної каси входить:

а) прибуткові і видаткові каси;

б) прибутково-видаткові каси та валютні каси;

- в) каси з розміну грошей;
- г) вечірні каси;
- д) всі відповіді правильні.

2. Матеріально-відповідальними особами за зберігання грошей в касі є:

- а) головний бухгалтер та завідувач каси;
- б) керівник банку та касири;
- в) головний бухгалтер, керівник банку, завідувач каси, касири;
- г) лише завідувач каси і касири.

3. Приймання готівки в касу банку здійснюється на основі:

- а) квитанцій;
- б) об'яви на внесок готівки;
- в) повідомлень;
- г) прибуткових ордерів;
- д) грошових чеків;
- е) всі відповіді правильні.

4. Касири ведуть щоденні записи прийнятих і зданих грошових сум у:

- а) Касовій книзі;
- б) Книзі обліку прийнятих і виданих грошей;
- в) Журналі обліку прийнятих сумок і мішків з готівкою і порожніх сумок;
- г) Книзі обліку готівки обігової (операційної) каси та інших цінностей

банку.

- д) довідці касира.

5. Гроші з кас установ банків видаються на підставі:

- а) грошових чеків;
- б) повідомлень;
- в) розрахункових чеків;
- г) видаткових касових ордерів.

6. Одержавши видатковий документ касир зобов'язаний:

- а) одразу видати гроші клієнту;
- б) перевірити наявність коштів на рахунку клієнта і видати їх йому;
- в) перевірити правильність заповнення видаткового документа, наявність у ньому обов'язкових реквізитів, звірити паспортні дані одержувача коштів та залишок останніх на рахунку клієнта;

- г) відповідь є неповною.

7. Рахунок III порядку 100 є:

- а) пасивним;
- б) регулюючим;
- в) активно-пасивним;
- г) активним.

8. Під час інкасації інкасатор:

- а) перераховує виручку, що здається клієнтами банку;

б) перераховує виручку, що здається клієнтами банку, і підписує супровідні документи;

в) не перераховує виручки, лише перевіряє кількість сумок і загальну суму виторгу за записами в накладній та копії супровідної відомості на кожну сумку, яку він приймає, і розписується в тій, що залишається на підприємстві;

9. Ліміт залишку в операційній касі банку визначається:

а) банком самостійно;

б) централізовано територіальним управлінням НБУ;

в) банком за погодженням із територіальним управлінням НБУ.

10. Касове обслуговування установ банку здійснюється:

а) банком у межах своєї системи;

б) операційним управлінням територіального управління Національного банку на підставі укладеного договору;

в) іншим банком також відповідно до укладеного договору;

г) всі відповіді правильні.

11. Ревізія каси проводиться:

а) раптово;

б) вибірково;

в) суцільно;

г) суцільно з контрольним перерахуванням керівником ревізії.

Тема 3. Облік операцій з кредитування

1. Банком можуть надаватись такі види кредитів:

а) кредити юридичним особам;

б) кредити фізичним особам;

в) міжбанківські кредити;

г) всі відповіді правильні;

д) відповідь неповна.

2. До кредитів в поточну діяльність відносять:

а) факторингові операції;

б) операції репо;

в) кредити на купівлю будівель;

г) фінансовий лізинг;

д) кредити за внутрішньо-торгівельними операціями.

3. Для отримання кредиту позичальник повинен подати до банку:

а) паспорт;

б) заяву на отримання кредиту;

в) свідоцтво про одруження;

г) бізнес-план чи рахунок-фактуру, під який береться кредит; д) документи, що характеризують фінансовий стан клієнта; е) документи, що гарантують повернення кредиту; є) розпорядчі документи.

4. На рахунках першого класу обліковуються кредити, які:

- а) надані суб'єктам господарювання;
- б) одержані від НБУ;
- в) надані фізичним особам;
- г) надані іншим банкам;
- д) одержані від інших банків;
- е) надані органам загальнодержавного управління.

5. Частина рахунків другого класу призначена для обліку кредитів, які:

- а) надані суб'єктам господарювання;
- б) одержані від НБУ;
- в) надані фізичним особам;
- г) надані іншим банкам;
- д) одержані від інших банків;
- е) надані органам загальнодержавного управління.

6. Доходи від наданих кредитів відображаються на рахунках:

- а) третього класу;
- б) другого класу;
- в) першого класу;
- г) шостого класу;
- д) сьомого класу.

7. Видача кредиту юридичній особі для купівлі обладнання відображається в обліку записом:

а) Дт 2600 „Поточні рахунки суб'єктів господарювання” – Кт 2040 „Короткострокові кредити СГД за внутрішніми торговельними операціями”;

б) Дт 2071 „Короткострокові кредити на купівлю будівель, споруд, обладнання, землі, які надані СГД” – Кт 2600 „Поточні рахунки суб'єктів господарювання”;

в) Дт 2600 „Поточні рахунки суб'єктів господарювання” – Кт 2071 „Короткострокові кредити на купівлю будівель, споруд, обладнання, землі, які надані СГД”;

г) Дт 2071 „Короткострокові кредити на купівлю будівель, споруд, обладнання, землі, які надані СГД” – Кт 2620 „Поточні рахунки фізичних осіб”.

8. Погашення кредиту, наданого фізичним особам на поточні потреби, відбувається записом:

а) Дт 2600 „Поточні рахунки суб'єктів господарювання” – Кт 2202 „Інші короткострокові кредити, які надані фізичним особам на поточні потреби”;

б) Дт 2620 „Поточні рахунки фізичних осіб” – Кт 2207 „Прострочена заборгованість за кредитами, які надані фізичним особам на поточні потреби”;

в) Дт 2202 „Інші короткострокові кредити, які надані фізичним особам на поточні потреби” – Кт 2620 „Поточні рахунки фізичних осіб”;

г) Дт 2620 „Поточні рахунки фізичних осіб” – Кт 2202 „Інші короткострокові кредити, які надані фізичним особам на поточні потреби”.

9. *Нарахування процентів за кредит відбувається із дотриманням:*

- а) принципу нарахування;
- б) принципу обачності;
- в) принципу відповідності;
- г) принципу автономності.

10. *Нарахування та облік процентів за користування кредитом здійснюється з використанням методів:*

- а) „факт-факт”;
- б) „факт-план”;
- в) „факт/360”;
- г) „30/360”;
- д) „план/360”.

11. *Спосіб забезпечення повернення кредиту, коли банк-кредитор у разі невиконання позичальником зобов'язань щодо повернення кредиту і сплати процентів за ним має право задовольнити свої вимоги з вартості заставного майна переважно перед іншими кредиторами, називається:*

- а) добровільне страхування відповідальності;
- б) гарантія;
- в) застава.

12. *Овердрафт – це:*

- а) кредитна операція, здійснювана під заставу цінних паперів;
- б) кредитна операція купівлі банком у клієнта права на стягнення дебіторської заборгованості;
- в) короткостроковий кредит, який надається клієнту понад залишок на його поточному рахунку в банку в межах заздалегідь обумовленої суми через дебетування його рахунка.

13. *Факторинг – це:*

- а) кредитна операція, здійснювана під заставу цінних паперів;
- б) кредитна операція купівлі банком у клієнта права на стягнення дебіторської заборгованості;
- в) короткостроковий кредит, який надається клієнту понад залишок на його поточному рахунку в банку в межах заздалегідь обумовленої суми через дебетування його рахунка.

14. *Резерви банку під заборгованість за кредитами створюються:*

- а) на бюджетні кошти;
- б) на повну суму чистого кредитного ризику за основним боргом;
- в) на кредитні операції між установами в системі одного банку;
- г) на операції з фінансового лізингу.

15. Основними факторами для розрахунку резервів під кредитні ризики є:

- а) розмір кредиту;
- б) фінансовий стан позичальника;
- в) платіжна дисципліна;
- г) термін кредиту;
- д) ступінь забезпечення кредиту.

Тема 4. Облік депозитних операцій банку

1. Депозити за ознакою вилучення коштів та строку поділяються на:

- а) довгострокові та короткострокові;
- б) депозити до запитання та строкові депозити;
- в) ощадні депозити і строкові депозити.

2. За терміном залучення депозити поділяються на:

- а) довгострокові та короткострокові;
- б) депозити до запитання та строкові депозити;
- в) ощадні депозити і строкові депозити.

3. Ощадні вклади відкриваються:

- а) тільки фізичним особам;
- б) тільки юридичним особам;
- в) як фізичним, такі і юридичним особам.

4. Ощадні депозити характеризуються:

- а) укладенням депозитної угоди;
- б) оформленням ощадної книжки;
- в) фіксованим строком зберігання;
- г) тим, що записи в ощадній книжці здійснюються за кожною операцією.

5. Власне строкові депозити мають наступні особливості:

- а) оформляються депозитною угодою;
- б) оформляються видачею ощадної книжки;
- в) мають чітко фіксований строк зберігання;
- г) не мають чітко фіксованого строку зберігання.

6. Строкові депозитні рахунки відкриваються:

- а) усім категоріям клієнтів банку;
- б) лише центральним і місцевим органам влади;
- в) лише суб'єктам господарської діяльності;
- г) бюджетним установам;
- д) іншим банкам;
- е) фізичним особам.

7. Банк відкриває клієнтам депозитний рахунок на підставі:

- а) ощадного сертифіката;

- б) свідоцтва про одруження;
- в) депозитної угоди;
- г) картки зі зразками підписів і відбитком печатки; д) паспорта; е) довідки про присвоєння ідентифікаційного коду;

8. Датою визнання депозиту і відкриття депозитного рахунку є:

- а) дата надходження грошей на депозит;
- б) наступна дата, після дати надходження грошей на депозит; в) дата підписання депозитної угоди.

9. Проценти за депозит банк може сплачувати із використанням методу:

- а) на дату повернення депозиту;
- б) періодично;
- в) на дату внесення коштів у депозит;
- г) всі відповіді правильні.

10. Банк може нараховувати проценти за:

- а) номінальною процентною ставкою;
- б) фактичною процентною ставкою;
- в) фіксованою процентною ставкою;
- г) плаваючою процентною ставкою;
- д) всі відповіді правильні.

11. Повернення суми депозиту здійснюється шляхом:

- а) виписування видаткового касового ордеру і видачі грошей через касу банку;
- б) виписування видаткового касового ордеру і перерахунку грошей на поточний рахунок клієнта банку;
- в) виписування видаткового касового ордеру і перерахунку грошей на кореспондентський рахунок, якщо вкладник не є клієнтом банку;
- г) всі відповіді правильні.

Тема 5 . Облік розрахункових операцій банку

1. Для здійснення розрахункових операцій використовують:

- а) платіжні вимоги;
- б) платіжні доручення;
- в) платіжні вимоги-доручення;
- г) розрахункові чеки;
- д) грошові чеки;
- е) акредитиви;
- є) меморіальні ордери.

2. Поточних рахунків СГД може мати:

- а) лише один;
- б) два;

в) необмежену кількість.

3. Платіжне доручення – це:

а) документ з письмовим дорученням клієнта банкові, що його обслуговує, переказати визначену суму зі свого рахунка на рахунок одержувача коштів;

б) документ, що містить письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) установі банку (банку-емітенту), яка веде його рахунок, сплатити чекоотримувачу зазначену в чеку суму коштів.

в) грошове зобов'язання банку за дорученням свого клієнта здійснити третій особі (постачальнику, бенефіціару), безпосередньо або через інший уповноважений банк, платежі за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги за умовами, передбаченими в акредитиві.

4. Платіжна вимога-доручення – це:

а) документ з письмовим дорученням клієнта банкові, що його обслуговує, переказати визначену суму зі свого рахунка на рахунок одержувача коштів;

б) документ, що містить письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) установі банку (банку-емітенту), яка веде його рахунок, сплатити чекоотримувачу зазначену в чеку суму коштів.

в) грошове зобов'язання банку за дорученням свого клієнта здійснити третій особі (постачальнику, бенефіціару), безпосередньо або через інший уповноважений банк, платежі за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги за умовами, передбаченими в акредитиві.

5. Розрахунковий чек – це:

а) документ з письмовим дорученням клієнта банкові, що його обслуговує, переказати визначену суму зі свого рахунка на рахунок одержувача коштів;

б) документ, що містить письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) установі банку (банку-емітенту), яка веде його рахунок, сплатити чекоотримувачу зазначену в чеку суму коштів.

в) грошове зобов'язання банку за дорученням свого клієнта здійснити третій особі (постачальнику, бенефіціару), безпосередньо або через інший уповноважений банк, платежі за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги за умовами, передбаченими в акредитиві.

6. Платіжне доручення банк приймає до виконання:

а) протягом 15 календарних днів з дня його виписки;

б) протягом 10 робочих днів з дня його виписки;

в) протягом 10 календарних днів з дня його виписки;

г) того ж самого дня, коли документ було виписано.

7. Банк приймає від платника платіжну вимогу-доручення:

а) протягом 20 робочих днів з дати оформлення одержувачем;

- б) протягом 10 календарних днів з дня його виписки;
- в) протягом 10 робочих днів з дня його оформлення одержувачем;
- г) протягом 20 календарних днів з дня його оформлення одержувачем.

8. Термін дії чекової книжки:

- а) один рік, при чому день оформлення її не враховується;
- б) діє доти, поки не буде використаною;
- в) один рік, але може бути продовжений у випадку її неповного використання.

9. Акредитиви поділяють на:

- а) відкриті і закриті;
- б) відкличні і безвідкличні;
- в) покриті і непокриті.

10. Відкличний акредитив – це:

а) акредитив для здійснення розрахунків, за яким заздалегідь бронюються кошти платника в повній сумі на окремому рахунку в банку-емітенті або банку-виконавці;

б) акредитив, який може бути змінений або анульований банком-емітентом без попереднього погодження з бенефіціаром (наприклад, у разі недотримання умов, передбачених договором або дострокової відмови банку-емітента від гарантування платежів за акредитивом);

в) акредитив, оплата за яким в разі тимчасового браку коштів на рахунку платника гарантується банком-емітентом в порядку банківського кредиту;

г) тверде зобов'язання банку-емітента сплатити кошти в порядку та строки, визначені умовами акредитива, якщо документи, які ним передбачено, подано до банку своєчасно.

11. Покритий акредитив – це:

а) акредитив для здійснення розрахунків, за яким заздалегідь бронюються кошти платника в повній сумі на окремому рахунку в банку-емітенті або банку-виконавці;

б) акредитив, який може бути змінений або анульований банком-емітентом без попереднього погодження з бенефіціаром (наприклад, у разі недотримання умов, передбачених договором або дострокової відмови банку-емітента від гарантування платежів за акредитивом);

в) акредитив, оплата за яким в разі тимчасового браку коштів на рахунку платника гарантується банком-емітентом в порядку банківського кредиту;

г) тверде зобов'язання банку-емітента сплатити кошти в порядку та строки, визначені умовами акредитива, якщо документи, які ним передбачено, подано до банку своєчасно.

12. Примусове списання коштів з рахунків платників дозволяється:

- а) у всіх випадках і за бажанням будь-кого;
- б) на підставі виконавчих документів, установлених законами України;

- в) на підставі рішень податкових органів;
- г) на підставі визнаних претензій.

Тема 6. Облік валютних операцій

1. Які з наведених нижче банківських операцій відносяться до валютних, згідно з чинним законодавством України?

- а) неторговельні операції з валютними цінностями;
- б) ведення рахунків клієнтів (нерезидентів) у гривнях;
- в) ведення рахунків клієнтів (резидентів і нерезидентів) в іноземній валюті;
- г) операції з банківськими металами; д) усе перераховане вище.

2. В якій подвійній оцінці здійснюється бухгалтерський облік операцій в банківських металах в банках України?

- а) в номінальній сумі іноземної валюти;
- б) в гривневому еквіваленті за офіційним курсом;
- в) в золотому еквіваленті;
- г) тройських унціях.

3. Які балансові статті в іноземній валюті і банківських металах повинні переоцінювати українські банки і як часто?

- а) усі балансові статті кожен день;
- б) монетарні статті 1 раз в тиждень;
- в) немонетарні статті при кожній зміні офіційного валютного курсу;
- г) монетарні статті при кожній зміні офіційного валютного курсу.

4. Які позабалансові статті в іноземній валюті і банківських металах повинні переоцінювати українські банки і як часто?

- а) усі позабалансові статті при кожній зміні офіційного валютного курсу;
- б) усі позабалансові статті при кожній зміні офіційного валютного курсу, крім вимог і зобов'язань за похідними фінансовими інструментами;
- в) тільки позабалансові вимоги при кожній зміні офіційного валютного курсу;
- г) тільки позабалансові зобов'язання при кожній зміні офіційного валютного курсу.

5. Які з наведених нижче статей в іноземній валюті не підлягають переоцінці в разі зміни офіційного курсу гривні до іноземних валют?

- а) залишки в іноземній валюті за рахунками цінних паперів, що обліковуються за собівартістю;
- б) інвестиції до асоційованих компаній в іноземній валюті;
- в) інвестиції до дочірніх компаній в іноземній валюті;
- г) усе перераховане вище.

6. На якому рахунку обліковується результат від переоцінки балансових монетарних статей в іноземній валюті та банківських металах?

- а) 9920;
- б) 6203;
- в) 3811;
- г) 6204.

7. Як називається валютна позиція, за якої сума активів та позабалансових вимог перевищує суму балансових і позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті та банківських металах:

- а) закрита;
- б) відкрита довга;
- в) відкрита коротка;
- г) позабалансова.

8. Які операції з нижченаведених не впливають на розмір відкритої валютної позиції банку?

- а) формування резервів в іноземній валюті за рахунок витрат; б) нарахування доходів та витрат в іноземній валюті;
- в) купівля за дорученням і кошти клієнтів безготівкової іноземної валюти;
- г) залучення від клієнтів депозитів в іноземній валюті;
- д) купівля та продаж готівкової іноземної валюти та банківських металів.

9. Як вплине на валютну позицію банку операція із продажу касою банку фізичній особі 500 євро за гривні?

- а) збільшиться довга валютна позиція;
- б) збільшиться коротка валютна позиція;
- в) зменшиться коротка валютна позиція;
- г) ніяк не вплине.

10. Які з наведених касових документів є бланками суворого обліку?

- а) квитанція за формою № 377_К;
- б) квитанція за формою № 377_А;
- в) довідка –certificate за формою № 377;
- г) квитанція за формою № 377_і;
- д) квитанція за формою № 377_І.

11. Який касовий документ видається пунктом обміну валюти фізичним особам-резидентам як підтвердження здійснення валютно-обмінних операцій:

- а) квитанція за формою № 377_К;
- б) квитанція за формою № 377_А;
- в) довідка –certificate за формою № 377;
- г) квитанція за формою № 377_і;

д) квитанція за формою № 377_І.

12. Бухгалтерське проведення Дт 1001 Кт 3800 означає:

- а) банк купив готівкову іноземну валюту;
- б) банк продав готівкову іноземну валюту;
- в) банк купив банківські метали;
- г) банк продав банківські метали.

13. Який касовий документ видається касою банку фізичній особі-нерезиденту як підтвердження проведення операції з купівлі в неї готівкової іноземної валюти і дорожніх чеків за готівкові гривні:

- а) квитанція за формою № 377_К;
- б) квитанція за формою № 377_А;
- в) довідка –certificate за формою № 377;
- г) квитанція за формою № 377_і; д) квитанція за формою № 377_І.

14. Яке бухгалтерське проведення виконує банк у разі обміну банківських металів (надходження до банку зливків банківського металу однієї ваги та вибуття зливків того самого металу іншої ваги, які є еквівалентними за загальною вагою та вартістю за офіційним курсом НБУ)?

- а) Дт 1101 Кт 3800;
- б) Дт 3801 Кт 1001;
- в) Дт 3800 Кт 1101;
- г) в бухгалтерському обліку дана операція не відображається.

15. Який касовий документ видається касою банку як підтвердження проведення операції з прийняття на інкасо банком іноземних держав:

- а) квитанція за формою № 377_К;
- б) квитанція за формою № 377_А;
- в) довідка –certificate за формою № 377;
- г) квитанція за формою № 377_і; д) квитанція за формою № 377_І.

16. Бухгалтерське проведення Дт 3801 Кт 6204 означає:

- а) банк купив готівкову іноземну валюту;
- б) банк продав готівкову іноземну валюту;
- в) банк отримав позитивний результат від обмінної операції;
- г) банк отримав негативний результат від обмінної операції.

17. Яку бухгалтерську проводку виконує банк у разі відмови платника відшкодувати прийняті до сплати на інкасо чеки в іноземній валюті та повернення їх без сплати?

- а) Дт 9831 Кт 9910;
- б) Дт 9830 Кт 9910;
- в) Дт 9910 Кт 9830;
- г) Дт 9910 Кт 9831.

Тема 7. Облік фінансових інвестицій

1. Інвестиції в цінні папери, придбані банком для перепродажу та переважно з метою отримання прибутку від короткотермінових коливань їх ціни або дилерської маржі класифікуються, як:

- а) інвестиції в торговий портфель;
- б) інвестиції в портфель на продаж;
- в) інвестиції в портфель до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані компанії; д) інвестиції в дочірні компанії.

2. До фінансових інвестицій в акції, які дають суттєвий вплив, але не дають контролю відносяться:

- а) інвестиції в торговий портфель;
- б) інвестиції в портфель на продаж;
- в) інвестиції в портфель до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані компанії; д) інвестиції в дочірні компанії.

3. За якою вартістю первісно оцінюються інвестиції банку в портфель цінних паперів на продаж, справедливу вартість яких можна достовірно визначити?

- а) амортизованою собівартістю;
- б) собівартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

4. В яких випадках банк не повинен визнавати цінні папери як утримувані до погашення:

- а) якщо банк має намір утримувати цінні папери протягом невизначеного часу;
- б) якщо банк готовий продати їх у разі змін ринкових ставок відсотка, ризиків, потреб ліквідності;
- в) якщо умови випуску безстрокових боргових цінних паперів передбачають сплату відсотків протягом невизначеного часу (тобто немає фіксованого строку погашення);
- г) в усіх вищеперерахованих випадках.

5. За якими рахунками відображаються в обліку банку витрати на операції з придбання боргових цінних паперів у торговий портфель під час їх первісного визнання?

- а) за відповідними рахунками з обліку дисконту або премії;
- б) за відповідним рахунком з обліку комісійних витрат;
- в) за відповідним рахунком з обліку цінних паперів;
- г) за відповідним рахунком переоцінки цінних паперів.

6. Які цінні папери, що придбані банком, оцінюються за їх справедливою вартістю на кожну наступну після визнання дату балансу?

- а) цінні папери в торговому портфелі;
- б) акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком у портфелі на продаж, справедливу вартість яких неможливо достовірно визначити;
- в) цінні папери, що утримуються до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані компанії; д) інвестиції в дочірні компанії.

7. За якою вартістю відображаються на дату балансу інвестиції в дочірні компанії в індивідуальній фінансовій звітності материнського банку?

- а) амортизованою собівартістю;
- б) собівартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

8. Як називається метод обчислення амортизованої собівартості фінансового активу або фінансового зобов'язання та розподілу доходу чи витрат від відсотків на відповідний період?

- а) повної консолідації;
- б) участі в капіталі;
- в) ефективної ставки відсотка;
- г) собівартості.

9. За яким портфелем боргових цінних паперів не здійснюється амортизація дисконту та премії?

- а) торговим портфелем;
- б) портфелем на продаж;
- в) портфелем до погашення;
- г) жодним з перерахованих;

10. Інвестиції в які цінні папери не переглядаються на зменшення корисності?

- а) інвестиції в торговий портфель;
- б) інвестиції в портфель на продаж;
- в) інвестиції в портфель до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані компанії;
- д) інвестиції в дочірні компанії.

11. З якого і в який портфель банку заборонено переведення цінних паперів?

- а) з торгового портфеля у портфель на продаж;
- б) з портфеля на продаж у торговий портфель;
- в) з торгового портфеля у портфель до погашення;
- г) усе перераховане вище.

12. Як впливає на інвестицію в асоційовану компанію виплата дивідендів асоційованою компанією інвестору?

- а) збільшує інвестицію;

- б) зменшує інвестицію;
- в) ніяк не впливає.

13. За якою вартістю первісно оцінюються та відображаються в обліку банку інвестиції в дочірні компанії?

- а) амортизованою собівартістю;
- б) собівартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) чистою вартістю реалізації.

14. Куди банк може перевести свої інвестиції в асоційовані компанії?

- а) торговий портфель;
- б) портфель на продаж;
- в) портфель до погашення;
- г) інвестицію в дочірні компанії.

15. Як називається метод обліку, згідно з яким інвестицію первісно відображають за собівартістю, а потім коригують, щоб відобразити частку інвестора в чистих прибутках чи збитках об'єкта інвестування?

- а) повної консолідації;
- б) участі в капіталі;
- в) ефективної ставки відсотка;
- г) собівартості.

16. За яким рахунком відображається результат від продажу інвестиції банку в асоційовані компанії?

- а) 5103;
- б) 6203;
- в) 6393;
- г) 6310.

17. Бухгалтерські проведення Дт 9900 Кт 9350; Дт 9360 Кт 9900 означають:

- а) банк уклав угоду про купівлю цінних паперів;
- б) наступила дата розрахунку за придбаними цінними паперами;
- в) банк уклав угоду про продаж цінних паперів;
- г) змінилась справедлива вартість цінних паперів між датою розрахунку і датою операції.

18. Якою бухгалтерською проводкою відображається зменшення справедливої вартості акцій, що обліковуються банком у його торговому портфелі?

- а) Дт 3811 Кт 6203;
- б) Дт 6203 Кт 3811;
- в) Дт 3007 Кт 6203;
- г) Дт 6203 Кт 3007.

Тема 8. Облік основних засобів та нематеріальних активів

1. Які з наведених нижче активів відносяться до нематеріальних активів?

- а) право на комп'ютерну програму;
- б) права на користування земельною ділянкою;
- в) ліцензії;
- г) усе зазначене вище.

2. Як банк має класифікувати необоротні активи, балансова вартість яких відшкодовуватиметься шляхом операції з продажу, а не поточного використання:

- а) як інвестиційну нерухомість;
- б) як незавершені капітальні інвестиції;
- в) як інші необоротні матеріальні активи;
- г) як необоротні активи утримувані для продажу.

3. Які з наведених нижче активів відносяться до інвестиційної нерухомості?

- а) транспортні засоби;
- б) земельна ділянка, що утримується з метою реалізації в короткостроковій перспективі;
- в) земля, подальше використання якої на даний момент не визначено;
- г) будівля, зайнята банком.

4. Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 3510 означає:

- а) банк здійснив попередню оплату за основні засоби;
- б) банк визнав в балансі основні засоби, придбані на умовах попередньої оплати;
- в) банк визнав в балансі основні засоби, оплата за які ще не здійснена;
- г) банк придбав основні засоби в обмін на подібний об'єкт.

5. За яким рахунком відображаються в обліку банку витрати на підтримання необоротних активів у придатному для використання стані?

- а) 3519;
- б) 4310;
- в) 4430;
- г) 7420.

6. Які необоротні активи не підлягають переоцінці?

- а) необоротні активи, які обліковуються за методом первісної вартості (собівартості);
- б) бібліотечні фонди;
- в) малоцінні необоротні матеріальні активи;
- г) усе зазначене вище.

7. Якими бухгалтерськими проводками відображається дооцінка основних засобів у випадку використання першого методу відображення накопиченого зносу?

- а) Дт 4409 Кт 4400;
- б) Дт 4400 Кт 5100;
- в) Дт 5100 Кт 4409;
- г) Дт 5100 Кт 4400.

8. Якими бухгалтерськими проводками відображається уцінка нематеріальних активів у випадку використання другого методу відображення накопиченої амортизації?

- а) Дт 7499 Кт 4300;
- б) Дт 4309 Кт 5101;
- в) Дт 4309 Кт 4300;
- г) Дт 7499 Кт 4300.

9. Який термін, не може перевищувати строк корисного використання нематеріальних активів в банках України?

- а) 20 років;
- б) 15 років;
- в) 10 років;
- г) 5 років.

10. За яким рахунком банк має відображати втрати від зменшення корисності необоротних активів, які не переоцінювалися?

- а) 7490;
- б) 7499;
- в) 4400;
- г) 6499.

11. За якими необоротними активами не нараховується амортизація?

- а) предметами антикваріату;
- б) землею;
- в) необоротними активами, утримуваними для продажу;
- г) необоротними активами, балансова вартість яких дорівнює їх ліквідаційній вартості;
- д) усіма зазначеними вище.

12. Ліквідаційна вартість яких видів необоротних активів прирівнюється до нуля при розрахунку їх вартості, що амортизується?

- а) основних засобів;
- б) інших необоротних матеріальних активів;
- в) незавершених капітальних інвестицій;
- г) нематеріальних активів.

13. Як може здійснюватися амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів?

- а) 50 % їх вартості в першому місяці їх використання і 50 % у другому місяці їх використання;
- б) 100 % їх вартості в першому місяці використання;
- в) 100 % їх вартості в останньому місяці використання;
- г) 50 % їх вартості в першому місяці їх використання та 50 % у місяці їх списання з балансу внаслідок невідповідності критеріям визнання їх активом.

14. Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 4410 означає:

- а) банк придбав інвестиційну нерухомість; б) банк продав інвестиційну нерухомість;
- в) банк перевів об'єкт інвестиційної нерухомості до категорії нерухомості, зайнятої власником;
- г) банк перевів об'єкт нерухомості, зайнятої власником до категорії інвестиційної нерухомості.

15. За яким рахунком банк відображає в обліку негативний гудвіл?

- а) 4300;
- б) 7499;
- в) 4321;

Тема 9. Облік матеріальних цінностей банку

1. Що включається до складу запасів матеріальних цінностей банку?

- а) будівля, в якій знаходиться банк;
- б) комп'ютери;
- в) господарські матеріали;
- г) малоцінні і швидкозношувані предмети, що використовуються не більше ніж один рік.

2. Як називається метод оцінки запасів, який базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили на склад, тобто запаси, які першими реалізуються (відпускаються в експлуатацію), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів?

- а) ФІФО;
- б) ЛІФО;
- в) середньозваженої вартості;
- г) ідентифікованої вартості.

3. При якому методі оцінки запасів кінцевий залишок запасів складається із одиниць запасів, що були придбані останніми?

- а) ФІФО;
- б) ЛІФО;

- в) середньозваженої вартості;
- г) ідентифікованої вартості.

4. Який з методів оцінки запасів призводить до однакових результатів при періодичній та постійній системах обліку?

- а) ФІФО;
- б) ЛІФО;
- в) середньозваженої вартості;
- г) ідентифікованої вартості.

5. Які витрати, згідно з МСБО 2 «Запаси», включаються у собівартість запасів матеріальних цінностей?

- а) ціна придбання матеріальних цінностей;
- б) витрати на зберігання запасів;
- в) витрати на транспортування, навантаження і розвантаження;
- г) мито на ввезення та інші податки (окрім тих, що згодом повертаються підприємству податковими органами).

6. За якою вартістю запаси матеріальних цінностей відображаються в бухгалтерському обліку банків України?

- а) справедливою вартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) чистою вартістю реалізації;
- г) за найменшим з двох показників: собівартістю або чистою вартістю реалізації.

7. Запаси матеріальних цінностей банків України:

- а) не переоцінюються взагалі;
- б) переоцінюються раз в квартал;
- в) переоцінюються раз в півріччя;
- г) переоцінюються на дату балансу.

8. Бухгалтерське проведення Дт 3400 Кт 3610 означає:

- а) банк здійснив попередню оплату в національній валюті за матеріальні цінності;
- б) банк отримав матеріальні цінності, за які було заплачено наперед;
- в) банк отримав матеріальні цінності, за які він ще не заплатив;
- г) банк перерахував кошти з кореспондентського рахунку за придбані матеріальні цінності на умовах після оплати.

9. Бухгалтерське проведення Дт 7499 Кт 3400 означає:

- а) підзвітною особою банку використано отримані матеріальні цінності на господарські потреби;
- б) зі складу банку видано матеріальні цінності для поліпшення основних засобів;
- в) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності;

г) зі складу банку видано в експлуатацію спецодяг для працівників банку.

10. Бухгалтерське проведення Дт 7405 Кт 3400 означає:

а) підзвітною особою банку використано отримані матеріальні цінності на господарські потреби;

б) зі складу банку видано матеріальні цінності для поліпшення основних засобів;

в) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності;

г) зі складу банку видано в експлуатацію спецодяг для працівників банку.

11. Бухгалтерське проведення Дт 3552 Кт 6499 означає:

а) банківський працівник відшкодував вартість матеріальних цінностей, що були зіпсовані;

б) в банку встановлено винну особу, яка має відшкодувати вартість матеріальних цінностей, яких не вистарчає;

в) в банку знайдено матеріальні цінності, що вважалися пропавшими;

г) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності.

12. За якою вартістю банк обліковує матеріальні цінності, прийняті у заставу?

а) собівартістю;

б) справедливою вартістю;

в) чистою вартістю реалізації;

г) будь-якою вартістю, згідно з обліковою політикою банку.

13. Якою бухгалтерською проводкою відображаються суми витрат від псування цінностей до часу встановлення осіб, які мають відшкодувати нестачі або втрати?

а) Дт 9617 Кт 9910;

б) Дт 3552 Кт 6499;

в) Дт 7499 Кт 3400;

г) Дт 9910 Кт 9617.

14. Бухгалтерське проведення Дт 9900 Кт 9500 означає:

а) банк прийняв у заставу матеріальні цінності;

б) банк списав вартість заставлених матеріальних цінностей у зв'язку з їх реалізацією;

в) банк здійснив уцінку матеріальних цінностей, прийнятих ним у заставу;

г) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності.

Тема 10. Облік лізингових операцій

1. Від чого залежить класифікація лізингу як фінансового або оперативного?

- а) форми лізингового договору;
- б) суті операції;
- в) виду активу, що передається в лізинг;
- г) терміну лізингу.

2. Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 3615 означає:

- а) банк отримав основні засоби у фінансовий лізинг;
- б) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;
- в) банк визнав в балансі придбані на умовах попередньої оплати основні засоби, які він надасть в фінансовий лізинг;
- г) банк отримав основні засоби в оперативний лізинг.

3. Бухгалтерське проведення Дт 2071 Кт 4400 означає:

- а) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;
- б) банк визнав в балансі придбані на умовах попередньої оплати основні засоби, які він надасть в фінансовий лізинг;
- в) банк визнав в балансі придбані на умовах після оплати основні засоби, які він надасть в фінансовий лізинг;
- г) банк отримав основні засоби у фінансовий лізинг.

4. Якою бухгалтерською проводкою відображається нарахування доходу за фінансовим лізингом, наданим підприємству?

- а) Дт 2078 Кт 6028;
- б) Дт 1528 Кт 6018;
- в) Дт 6018 Кт 1525;
- г) Дт 6028 Кт 2075.

5. Бухгалтерське проведення Дт 2600 Кт 2071 означає:

- а) клієнт сплатив банку суму нарахованих процентів за фінансовим лізингом;
- б) клієнт сплатив банку суму компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу;
- в) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг; г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

6. Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 2071 означає:

- а) клієнт повернув банку основні засоби, що перебували в нього згідно з договором фінансового лізингу;
- б) клієнт сплатив банку суму компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу;
- в) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;
- г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

7. Якою бухгалтерською проводкою відображається амортизація витрат, що пов'язані з оформленням договору про фінансовий лізинг, що наданий іншому банку?

- а) Дт 2078 Кт 6028;
- б) Дт 1528 Кт 6018;
- в) Дт 6018 Кт 1525;
- г) Дт 6028 Кт 2075.

8. Бухгалтерське проведення Дт 3615 Дт 4409 Кт 4400 означає:

- а) банк-лізингоодержувач повернув лізингодавцю основні засоби, що перебували в нього згідно з договором фінансового лізингу;
- б) клієнт сплатив банку суму компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу;
- в) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;
- г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

9. Якою бухгалтерською проводкою банк-лізингоодержувач відображає нарахування процентних витрат за фінансовим лізингом?

- а) Дт 7028 Кт 3678;
- б) Дт 1528 Кт 6018;
- в) Дт 2078 Кт 6028;
- г) Дт 6028 Кт 2075.

10. Якою бухгалтерською проводкою банк-лізингоодержувач відображає сплату лізингодавцю нарахованих процентних витрат за фінансовим лізингом?

- а) Дт 3678 Кт 1200;
- б) Дт 1528 Кт 6018;
- в) Дт 3615 Кт 1200;
- г) Дт 7028 Кт 3678.

11. Бухгалтерське проведення Дт 4400 Кт 1520 означає:

- а) банку повернуто іншим банком основні засоби, що перебували в нього згідно з договором фінансового лізингу;
- б) клієнт сплатив банку суму компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу;
- в) банк надав клієнту основні засоби в фінансовий лізинг;
- г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

12. Якою бухгалтерською проводкою банк-лізингоодержувач відображає сплату лізингодавцю суму зобов'язання за фінансовим лізингом?

- а) Дт 1528 Кт 6018;
- б) Дт 3615 Кт 1200;
- в) Дт 3678 Кт 1200;
- г) Дт 7028 Кт 3678.

13. Якими бухгалтерськими проводками відображається в обліку банку лізингодавця передання ним в оперативний лізинг основних засобів, за якими нарахований знос?

а) Дт 4400 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг») Кт 4400 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби»);

б) Дт 4400 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби») Кт 4400 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг»);

в) Дт 4409 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг») Кт 4409 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби»);

г) Дт 4409 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби») Кт 4409 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг»);

14. Якою бухгалтерською проводкою банк-лізингоодержувач відображає в обліку отримані ним в оперативний лізинг основні засоби?

а) Дт 4400 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг») Кт 4400 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби»);

б) Дт 9840 Кт 9910;

в) Дт 9910 Кт 9840;

г) Дт 4409 (аналітичний рахунок «Власні основні засоби») Кт 4409 (аналітичний рахунок «Оперативний лізинг»).

15. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується нарахування лізингових платежів банко-лізингоодержувачем згідно з договором оперативного лізингу?

а) Дт 3578 Кт 6395;

б) Дт 1200 Кт 3578;

в) Дт 7395 Кт 3678;

г) Дт 3678 Кт 1200.

16. Бухгалтерське проведення Дт 2600 Кт 3578 означає:

а) банку повернуто іншим банком основні засоби, що перебували в нього згідно з договором фінансового лізингу;

б) клієнт сплатив банку нараховані лізингові платежі згідно з угодою з оперативного лізингу;

в) банк-лізингоодержувач сплатив лізингодавцю лізингові платежі;

г) банк надав клієнту основні засоби в оперативний лізинг.

17. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується нарахування лізингових платежів банко-лізингодавцем згідно з договором оперативного лізингу?

а) Дт 3578 Кт 6395;

б) Дт 1200 Кт 3578;

в) Дт 7395 Кт 3678;

г) Дт 3678 Кт 1200.

18. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується сплата нарахованих лізингових платежів банком-лізингоодержувачем згідно з договором оперативного лізингу?

- а) Дт 3578 Кт 6395;
- б) Дт 1200 Кт 3578;
- в) Дт 7395 Кт 3678;
- г) Дт 3678 Кт 1200.

19. Бухгалтерське проведення Дт 7423 Кт 4409 означає:

- а) банк-лізингоодержувач нарахував амортизацію за основними засобами, що перебувають в нього згідно з договором фінансового лізингу;
- б) банк-лізингодавець нарахував амортизацію за основними засобами, наданими у фінансовий лізинг;
- в) банк-лізингоодержувач нарахував амортизацію за основними засобами, що перебувають в нього згідно з договором оперативного лізингу;
- г) банк-лізингодавець нарахував амортизацію за нематеріальними активами, наданими у фінансовий лізинг.

20. Як відображаються в обліку банку лізингоодержувача витрати на поліпшення об'єкта оперативного лізингу?

- а) як капітальні інвестиції у створення інших необоротних матеріальних активів;
- б) як витрати звітного періоду;
- в) як доходи звітного періоду;
- г) як лізингові платежі.

21. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується здійснення капітальних інвестицій за основними засобами, що отримані банком в оперативний лізинг?

- а) Дт 3510 Кт 1200;
- б) Дт 4530 Кт 3510;
- в) Дт 4500 Кт 4530;
- г) Дт 7421 Кт 1200.

22. Якою бухгалтерською проводкою відображається вартість необоротного активу, отриманого банком за операцією з продажу необоротного активу з укладенням договору про його одержання банком-продавцем в оперативний лізинг?

- а) Дт 9910 Кт 9840;
- б) Дт 4400 Кт 1200;
- в) Дт 4400 Кт 3615;
- г) Дт 9840 Кт 9910.

Тема 11. Облік власного капіталу

1. Основний капітал банку включає:

- а) сплачений і зареєстрований статутний капітал банку;
- б) розкриті резерви;
- в) загальний фонд покриття ризиків;
- г) резерви переоцінки;
- д) усе перераховане вище.

2. Сума статутного капіталу банку визначається Законом України «Про банки і банківську діяльність».

- а) твердження правдиве
- б) твердження не правдиве

3. Мінімальний розмір статутного капіталу на момент реєстрації банку не може бути менше:

- а) 10 мільйонів доларів;
- б) 5 мільйонів євро;
- в) 10 мільйонів євро;
- г) 15 мільйонів євро.

4. В якій валюті резиденти України можуть вносити кошти для формування та збільшення статутного капіталу банку?

- а) тільки у гривнях;
- б) у гривнях та іноземній валюті;
- в) тільки в іноземній валюті.

5. В яких випадках банк має право збільшувати свій статутний капітал?

- а) коли акціонери прийняли рішення про збільшення статутного капіталу;
- б) коли попередньо оголошений капітал сплачений більше ніж на 90 %;
- в) коли попередньо оголошений капітал повністю сплачений.

6. Власні акції банку, викуплені в акціонерів банку повинні бути реалізовані або анульовані протягом:

- а) 1 місяця; б) 6 місяців;
- в) 12 місяців;
- г) обмежень не встановлено.

7. Бухгалтерське проведення Дт 5001 Кт 5000 означає:

- а) анулювання банком викуплених в акціонерів власних акцій;
- б) перепродаж банком викуплених власних акцій;
- в) відображення суми, що залишається внести протягом року з часу реєстрації збільшення статутного капіталу банку;
- г) продаж банком власних акцій до реєстрації збільшення статутного капіталу банку.

8. Бухгалтерське проведення Дт 5002 Кт 2600 означає:

- а) викуп власних акцій в акціонерів банку за ціною, яка вища, ніж номінальна вартість;
- б) викуп власних акцій в акціонерів банку за ціною, яка нижча ніж номінальна вартість;
- в) викуп власних акцій в акціонерів банку за номінальною вартістю;
- г) анулювання банком викуплених в акціонерів власних акцій.

9. Бухгалтерське проведення Дт 1001 Кт 5001 означає:

- а) продаж банком власних акцій до реєстрації збільшення статутного капіталу банку;
- б) перепродаж банком викуплених власних акцій;
- в) здійснено реєстрацію збільшення статутного капіталу банку;
- г) продаж банком власних акцій фізичним особам після реєстрації збільшення статутного капіталу банку.

10. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується операція з анулювання банком викуплених в акціонерів власних акцій?

- а) Дт 5002 Кт 5000;
- б) Дт 5002 Кт 5010;
- в) Дт 5000 Кт 5002;
- г) Дт 5002 Кт 2600.

11. Які бухгалтерські проводки виконує банк у разі прийняття ним рішення про виплату дивідендів акціонерам?

- а) Дт 3631 Кт 1001;
- б) Дт 5040 Кт 5003;
- в) Дт 5040 Кт 3631;
- г) ніякі.

12. Інформація про зміни у власному капіталі банку розкривається у:

- а) звіті «Баланс»;
- б) звіті про фінансові результати;
- в) звіті про власний капітал;
- г) примітках до річної фінансової звітності.

13. У якому розділі звіту про рух грошових коштів наводиться інформація про власний капітал банку?

- а) «Грошові кошти від операційної діяльності»;
- б) «Грошові кошти від інвестиційної діяльності»;
- в) «Грошові кошти від фінансової діяльності»;
- г) «Вплив змін обмінного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти».

Тема 12. Облік доходів, витрат та фінансових результатів діяльності банку

1. Які доходи банку класифікуються, як доходи, отримані в результаті операційної діяльності?

- а) процентні доходи;
- б) комісійні доходи;
- в) прибутки від торговельних операцій;
- г) дохід у вигляді дивідендів;
- д) усе перераховане вище.

2. Які з перерахованих нижче витрат банку не відносяться до витрат, що виникли внаслідок операційної діяльності?

- а) податок на прибуток;
- б) витрати на формування спеціальних резервів;
- в) збитки від торговельних операцій;
- г) дивіденди, що сплачені банком за власними акціями;
- д) витрати від оперативного лізингу.

3. В яких випадках дохід не визнається?

- а) якщо дохід не може бути достовірно оцінений;
- б) якщо здійснюється обмін активами, які є подібними за призначенням та мають однакову справедливу вартість;
- в) якщо здійснюється обмін неподібними активами, справедливу вартість яких неможливо достовірно визначити;
- г) в усіх перерахованих вище випадках.

4. Які доходи і витрати можуть визнаватися без відображення за рахунками нарахованих доходів і витрат?

- а) процентні доходи (витрати);
- б) дивіденди;
- в) комісійні доходи (витрати) за безперервними послугами;
- г) комісійні доходи (витрати) за одноразовими послугами.

5. Які грошові надходження в банк не визнаються доходами?

- а) проценти за користування кредитами, що були надані банком;
- б) сума авансу в рахунок попередньої оплати послуг;
- в) надходження від первинного розміщення цінних паперів;
- г) надходження, що належать іншим особам.

6. Які платежі банку не визнаються витратами?

- а) попередня (авансова) оплата товарів, робіт, послуг;
- б) погашення одержаних банком кредитів;
- в) повернення залучених банком депозитів;
- г) усе перераховане вище.

7. Як часто повинен здійснюватися бухгалтерський облік нарахованих доходів і витрат та амортизація дисконту (премії)?

- а) кожного дня;
- б) не рідше одного разу на тиждень;
- в) не рідше одного разу на місяць;
- г) не рідше одного разу на квартал.

8. Які доходи і витрати банку відображаються на нетто-основі?

- а) прибутки і збитки від реалізації торгових цінних паперів;
- б) прибутки і збитки від реалізації цінних паперів з портфеля на продаж;
- в) результат від торгівлі іноземною валютою і банківськими металами;
- г) усі перераховані вище.

9. Як амортизація дисконту за фінансовими активами впливає на фінансовий результат банку?

- а) збільшує процентні доходи;
- б) зменшує процентні доходи;
- в) збільшує процентні витрати;
- г) зменшує процентні витрати.

10. Як амортизація премії за фінансовими зобов'язаннями впливає на фінансовий результат банку?

- а) збільшує процентні доходи;
- б) зменшує процентні доходи;
- в) збільшує процентні витрати;
- г) зменшує процентні витрати.

11. Які дії виконує банк у разі непогашення боржником заборгованості за нарахованими процентними доходами, у строк, передбачений угодою?

- а) формує спеціальні резерви на суму неотриманих нарахованих доходів;
- б) визнає суму неотриманих нарахованих доходів за відповідними рахунками з обліку прострочених нарахованих доходів;
- в) визнає суму неотриманих нарахованих доходів за відповідними рахунками з обліку процентних витрат;
- г) списує суму неотриманих нарахованих доходів за рахунок сформованих раніше спеціальних резервів.

12. Яку бухгалтерську проводку виконує банк у разі втрати ймовірності щодо отримання компенсації за дебіторською заборгованістю за нарахованими та не отриманими доходами (крім процентних доходів за фінансовими інструментами)?

- а) Дт 7720 Кт 3599;
- б) Дт 3599 Кт 7720;
- в) Дт 3599 Кт 3579;
- г) Дт 9600 Кт 9910.

13. Якою бухгалтерською проводкою відображається операція із нарахування заробітної плати банківським працівникам протягом місяця?

- а) Дт 3559 Кт 3652;
- б) Дт 3652 Кт 2625;
- в) Дт 7400 Кт 3654;
- г) Дт 7400 Кт 3652.

14. Якою бухгалтерською проводкою супроводжується операція із нарахування відпускних банківським працівникам, якщо період відпустки повністю збігається із звітним місяцем?

- а) Дт 7400 Кт 3652;
- б) Дт 7400 Кт 3658;
- в) Дт 7400 Кт 3654;
- г) Дт 7400 Кт 3500.

15. Бухгалтерське проведення Дт 7452 Кт 3550 означає:

- а) видано аванс на відрядження банківському працівнику;
- б) банківським працівником повернено невикористані кошти, що були раніше отримані ним на відрядження;
- в) виплачено банківському працівнику кошти за результатами авансового звіту про витрати на відрядження;
- г) згідно з авансовим звітом банківського працівника визнано витратами аванс на відрядження.

16. Якою бухгалтерською проводкою банк відображає визнання витрат з податку на прибуток?

- а) Дт 3520 Кт 1200;
- б) Дт 7900 Кт 3620;
- в) Дт 3620 Кт 3520;
- г) Дт 7900 Кт 3621.

17. В яких випадках відстрочений податок на прибуток не визнається витратами?

- а) якщо він нарахований у результаті операцій з переоцінки основних засобів;
- б) якщо він нарахований у результаті операцій з переоцінки нематеріальних активів;
- в) якщо він нарахований у результаті операцій з переоцінки цінних паперів у портфелі банку на продаж;
- г) в усіх зазначених вище випадках.

18. Які бухгалтерські проводки виконує банк 31 грудня із закриття рахунків доходів і витрат, за умови, що доходи перевищують витрати?

- а) Дт 5040 Кт Рахунки 6 класу;
- б) Дт Рахунки 6 класу Кт 5040;
- в) Дт 5040 Кт Рахунки 7 класу;
- г) Дт Рахунки 7 класу Кт 5040.

19. Якщо банк закінчив фінансовий рік із збитком, то з яких рахунків банк може списувати кошти для покриття цього збитку?

- а) 5030;
- б) 5022;
- в) 5021;
- г) 5020;
- д) усіх перерахованих вище.

Тема 13. Сутність та характеристика фінансової звітності банку

1. Бухгалтерська звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку за звітний період називається:

- а) фінансовою;
- б) статистичною;
- в) оперативною;
- г) податковою.

2. Фінансова звітність банку формується з дотриманням наступних принципів:

- а) компетентності;
- б) конфіденційності;
- в) доцільності вибору методики та техніки;
- г) превалювання змісту над формою; д) всіх вище перерахованих.

3. Квартальна звітність банку складається з:

- а) Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів;
- б) Балансу, Звіту про фінансові результати;
- в) Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал.

4. Метою складання звітності є надання інформації про стан банку:

- а) інвесторам та кредиторам;
- б) менеджерам та керівництву банку;
- в) працівникам підприємства;
- г) органам державного управління та громадськості; г) всі відповіді правильні.

5. Які з перерахованих реквізитів повинен містити баланс банку:

- а) стаж роботи бухгалтера, який складав баланс;
- б) назву банку;
- в) наявність філій;
- г) дату подання до вищестоящих органів.

6. В Звіті про рух грошових коштів наводяться дані про рух грошових коштів в процесі:

- а) операційної діяльності банку;
- б) інвестиційної діяльності банку;
- в) фінансової діяльності банку;
- г) правильної відповіді не запропоновано; д) всі відповіді правильні.

7. Метою складання Звіту про рух грошових коштів є надання інформації про:

- а) внутрішні зміни в складі грошових коштів банку;
- б) надходження активів шляхом емісії акцій;
- в) всі відповіді правильні;
- г) немає правильної відповіді.

8. Операційний дохід банку розраховується:

а) чистий процентний дохід + чистий комісійний дохід + дивідендний дохід;

б) чистий процентний дохід + чистий комісійний дохід + дивідендний дохід + чистий торговельний дохід + прибуток (збиток) від інвестиційних цінних паперів + прибуток від довгострокових інвестицій в асоційовані і дочірні установи та інших інвестицій + інший операційний дохід;

в) чистий процентний дохід + чистий комісійний дохід + дивідендний дохід + чистий торговельний дохід + прибуток (збиток) від інвестиційних цінних паперів + прибуток від довгострокових інвестицій в асоційовані і дочірні установи та інших інвестицій;

г) чистий процентний дохід + чистий комісійний дохід + дивідендний дохід + чистий торговельний дохід + прибуток (збиток) від інвестиційних цінних паперів.

9. Прибуток до оподаткування банку визначається:

а) операційний дохід – загально адміністративні витрати – витрати на персонал – витрати на безнадійні та сумнівні борги;

б) операційний дохід – загально адміністративні витрати – витрати на персонал;

в) операційний дохід – загально адміністративні витрати – витрати на персонал – витрати на безнадійні та сумнівні борги – податок на прибуток;

г) операційний дохід – загально адміністративні витрати – витрати на персонал – витрати на безнадійні та сумнівні борги – непередбачені витрати.

10. Річна фінансова звітність банку:

а) обов'язково підлягає перевірці та підтвердженню її незалежним аудитором;

б) обов'язково підлягає публікації в періодичних виданнях, доступних користувачам звітності;

в) обов'язково підлягає розповсюдженню її серед користувачів у вигляді окремих друкованих видань;

г) всі відповіді правильні.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1.

1. Специфіка банківської діяльності як визначальний фактор побудови облікової системи в банках України.
2. Державне регулювання та нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в банках України.
3. Принципи та складові елементи системи бухгалтерського обліку в банках, їх характеристика.
4. Об'єкти бухгалтерського обліку комерційних банків України.
5. Облікова політика банку, характеристика та вимоги до обліково-операційної роботи в банках.
6. Сутність і класифікація банківської документації. Організація документообігу в банках.
7. Принципи побудови та структура Плану рахунків комерційних банків України.
8. Організація аналітичного та синтетичного обліку у комерційних банках.
9. Порядок організації касової роботи комерційного банку.
10. Порядок документального оформлення прибуткових та видаткових касових операцій.
11. Облік операцій з інкасування грошової готівки.
12. Зберігання та облік цінностей і документів у грошових сховищах.
13. Сутність, класифікація, види та організація обліку операцій із кредитування.
14. Облік операцій із надання банком кредитів клієнтам та їх повернення.
15. Облік доходів за наданими кредитами клієнтам банку.
16. Облік забезпечення кредитних операцій.
17. Облік операцій з формування та використання спеціальних резервів за наданими кредитами.
18. Особливості обліку окремих кредитних операцій.
19. Економічний зміст та класифікація депозитів.
20. Порядок відкриття депозитних рахунків клієнтам банку.
21. Облікові процедури при зарахуванні коштів на депозитні рахунки.
22. Облік нарахування та сплати процентів за депозитами юридичних і фізичних осіб.
23. Облік операцій під час виплати коштів із депозитних рахунків.
24. Принципи організації безготівкових розрахунків України, форми та інструменти безготівкових розрахунків.
25. Вимоги до оформлення розрахункових документів.

26. Робота банків з відкриття поточних рахунків суб'єктам господарської діяльності та фізичним особам.
27. Порядок переоформлення та закриття рахунків.
28. Організація та облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень та вимог-доручень.
29. Організація та облік розрахунків із застосуванням розрахункових чеків.
30. Організація та облік розрахунків акредитивами.
31. Організація та облік розрахунків платіжними вимогами в разі здійснення примусового списання коштів.
32. Організація та облік розрахунків в електронних системах типу «клієнт-банк».
33. Облік операцій з пластиковими картками.
34. Економічний зміст валютних операцій, їх види та класифікація.
35. Облік готівкових валютно-обмінних операцій.
36. Облік операцій з купівлі та продажу іноземної валюти за гривні.
37. Облік операцій з конвертації готівкової іноземної валюти.
38. Облік операцій з купівлі та продажу банківських металів з фізичною поставкою.
39. Облік безготівкових операцій з купівлі та продажу іноземної валюти та банківських металів.
40. Поняття, класифікація та нормативно-правове регулювання обліку фінансових інвестицій.
41. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку.
42. Облік цінних паперів, придбаних до портфеля на продаж.
43. Облік цінних паперів в портфелі банку до погашення.
44. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

Змістовий модуль 2.

45. Поняття, класифікація та регламентація обліку основних засобів та нематеріальних активів банку.
46. Облік операцій з придбання та створення основних засобів та нематеріальних активів.
47. Облік витрат на підтримання об'єктів необоротних активів у робочому стані та поліпшення основних засобів і удосконалення нематеріальних активів.
48. Амортизація основних засобів та нематеріальних активів.
49. Облік вибуття основних засобів та нематеріальних активів.
50. Поняття, класифікація та регламентація обліку матеріальних цінностей банку.

51. Облік операцій із придбання банком запасів матеріальних цінностей.
52. Списання запасів матеріальних цінностей.
53. Облік ювілейних монет, що мають гривневий номінал і не є засобом платежу.
54. Облік резервів для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості, пов'язаної із запасами матеріальних цінностей.
55. Поняття, класифікація та регламентація обліку лізингових операцій.
56. Облік операцій з фінансового лізингу.
57. Облік операцій із оперативного лізингу.
58. Поняття, структура та нормативно-правове регулювання обліку власного капіталу.
59. Облік операцій з формування статутного капіталу.
60. Облік операцій із збільшення статутного капіталу.
61. Облік викуплених власних акцій.
62. Облік розрахунків за дивідендами.
63. Економічний зміст, класифікація та методологічні засади бухгалтерського обліку доходів і витрат банку.
64. Облік процентних доходів та витрат банку.
65. Облік комісійних доходів і витрат банку.
66. Облік загальних адміністративних витрат.
67. Облік фінансового результату банку.
68. Призначення, класифікація та загальні вимоги до формування фінансової звітності.
69. Характеристика, структура та методика формування балансу.
70. Характеристика, структура та методика формування звіту про фінансові результати.
71. Характеристика, структура та методика формування звіту про рух грошових коштів.
72. Характеристика, структура та методика формування звіту про власний капітал банку.
73. Вимоги щодо подання і оприлюднення банківської фінансової звітності. Відповідальність і контроль за достовірністю звітності.

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Особливим видом позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти є індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) - завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять, охоплює кілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Завдання 1

02.02.ц.р. підприємство уклало з банком «Аваль» депозитний договір на суму 140 000 грн. строком на 90 днів під 18 % річних із виплатою відсотків в кінці терміну депозиту. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою. Вкладник перераховує кошти на депозитний рахунок з поточного рахунку, відкритого в цьому ж банку. Банк нараховує відсотки, використовуючи метод визначення кількості днів – факт/факт. Після закінчення дії депозитної угоди, сума депозиту та відсотки зараховуються підприємству на його поточний рахунок.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями з строковими коштами підприємства:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок 2.02.ц. р.;
- 2) нарахування відсотків за депозитом в останній день кожного місяця упродовж дії депозитного договору та на дату повернення депозиту;
- 3) повернення депозиту та виплата відсотків за депозитом згідно з умовами договору.

Завдання 2

01.04. ц. р. фізична особа уклала з банком депозитний договір на суму 5000 євро терміном 60 днів. Вкладник перераховує кошти на депозитний рахунок з поточного рахунку, відкритого в цьому ж банку. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить 10 % річних. Проценти виплачується вкладнику щомісячно. Метод обрахування кількості днів при розрахунку процентів – факт/360. Після закінчення дії депозитної угоди, сума депозиту зараховуються на поточний рахунок фізичної особи.

Необхідно:

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наступні операції:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок;

- 2) нарахування відсотків за депозитом 30.04. ц.р., враховуючи, що офіційний курс гривні до євро в цей день становив 10,21482 EUR/UAH;
- 3) зарахування нарахованих процентів на поточний рахунок 01.05.ц. р;
- 4) нарахування відсотків за депозитом 31.05.2009 р., враховуючи, що офіційний курс гривні до євро в цей день становив 10,566609 EUR/UAH;
- 5) повернення депозиту та нарахованих процентів за травень на поточний рахунок вкладника 1.06. ц. р.

Завдання 3

30.01.ц.р. фізична особа внесла в касу банку 60000 грн. на депозитний рахунок строком на 12 місяців. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить 23 % річних. Банк нараховує відсотки в кожний останній робочий день місяця. Метод обчислення кількості днів при розрахунку відсотків – 30/360. Проценти за депозитом виплачуються в кінці терміну депозиту. У разі дострокового розірвання депозитного договору процентна ставка за депозитом становить 5 % річних.

01.05.2009 р. фізична особа подала в банк заяву про дострокове повернення депозиту.

15.05. 2009 р. банк повернув фізичній особі депозит і виплатив відсотки за зниженою ставкою.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки та зробити необхідні розрахунки за такими операціями з строковими коштами фізичної особи:

- 1) зарахування коштів на депозитний рахунок 30.01.ц. р.;
- 2) нарахування процентів за депозитом 28.02. ц.р., 31.03.ц. р., 30.04.ц.р.;
- 3) перерахування банком процентів за депозитом за зниженою ставкою та повернення депозиту разом з відсотками 15.05. ц. р.

Завдання 4

24.03.ц.р. банк видав кредит підприємству у поточну діяльність на таких умовах:

- сума кредиту: 300000 грн.;
- термін користування кредитом: 6 місяців;
- процентна ставка за кредитом: 25 % річних;
- метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: факт/факт;
- одноразова комісія за видачу кредиту – 1,5 % від суми кредиту;
- проценти за кредитом сплачуються щомісяця з 1 до 7 числа місяця, наступного за звітним;

- застава: нерухоме майно нежитлового призначення, що оцінюється у 555000 грн.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за кредитною операцією, зокрема:

- 1) надання клієнтом застави, як забезпечення кредиту;
- 2) надання банком підприємству кредиту;
- 3) нарахування банком відсотків і амортизацію дисконту за кредитом 31.03.ц. р.;
- 4) формування банком резерву у розмірі 1 % від суми наданого кредиту;
- 5) сплату клієнтом 5.04.ц.р. нарахованих відсотків за березень;
- 6) повернення клієнтом кредиту у термін, передбачений кредитною угодою;
- 7) списання суми застави;
- 8) розформування резерву за кредитом.

Завдання 5

12.01. ц. р. банк видав споживчий кредит фізичній особі на таких умовах:

- сума кредиту: 150000 грн. (зараховується на поточний рахунок фізичної особи, відкритому в цьому банку);
- термін користування кредитом: 1,5 роки;
- щомісячна комісія за обслуговування кредитної заборгованості: 1 % від первинної суми кредиту;
- процентна ставка за кредитом: 26 % річних;
- метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: 30/360
- дата сплати відсотків за кредитом: щомісяця з 1 до 7 числа місяця, наступного за звітним;
- застава: нерухоме майно житлового призначення, що оцінюється у 250000 грн.

Необхідно:

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку банку такі операції:

- 1) отримання банком застави, як забезпечення наданого кредиту;
- 2) зарахування банком суми кредиту на поточний рахунок фізичної особи, відкритому в цьому банку;
- 3) нарахування банком відсотків і комісійних за кредитом 31.01.ц. р.;
- 4) сплату клієнтом нарахованих відсотків і комісійних за січень 3.02. ц.р.;
- 5) нарахування банком відсотків і комісійних за кредитом 28.02. ц.р.;
- 6) 8.02.ц. р. визнання банком нарахованих відсотків і комісійних за лютий 2009 р. простроченими;

7) 13.02.ц. р. сплату клієнтом нарахованих відсотків і комісійних за лютий ц. р.;

8) продовження терміну кредиту ще на 6 місяців.

Завдання 6

09.01. ц. р. банк видав кредит підприємству в інвестиційну діяльність на таких умовах:

- сума кредиту: 500000 доларів США;
- термін користування кредитом: 8 місяців;
- процентна ставка за кредитом: 19 % річних;
- одноразова комісія за видачу кредиту – 1 % від суми кредиту;
- метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: 30/360;
- проценти за кредитом сплачуються щомісяця з 1 до 10 число місяця, наступного за звітним;
- застава: нерухоме майно нежитлового призначення, що оцінюється у 900000 доларів США.

Необхідно:

Скласти бухгалтерські проводки за такими операціями з кредитування:

- 1) отримання від клієнта застави за кредитом;
- 2) видача кредиту клієнту;
- 3) формування резерву під наданий кредит у розмірі 2 % від суми кредиту, враховуючи, що офіційний курс гривні до долара США в цей день становив 7,70 UAH/USD;
- 4) нарахування банком відсотків та амортизація дисконту за кредитом 31.01.ц. р., враховуючи, що офіційний курс гривні до долара США в цей день становив 7,7 UAH/USD;
- 5) сплата клієнтом нарахованих за січень відсотків 5.02.ц. р.;
- 6) повернення клієнтом кредиту у термін, передбачений кредитним договором;
- 7) списання банком застави;
- 8) розформування резерву за кредитом, враховуючи, що офіційний курс на цю дату становив 7,7673 UAH/USD.

Завдання 7

19.01. ц.р. банк уклав з своїм клієнтом – суб'єктом підприємницької діяльності Кучеренко О.В. договір про надання кредиту овердрафт на суму до 50000 грн. Максимальний термін користування коштами за овердрафтом становить 30 днів. Кредит надається без застави. Процентна ставка за

користування овердрафтом становить 24% річних. Метод обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: факт/факт.

30.01.ц.р. Кучеренко О.В. подав в банк платіжне доручення на перерахування 45000 грн. підприємству, яке обслуговується в іншому банку. При цьому на поточному рахунку Кучеренко О.В. було лише 37000 грн.

25.02.ц. р. від банку_кореспондента поступило 12000 грн. на користь Кучеренко О.В. Банк погасив заборгованість Кучеренко О.В за кредитом овердрафт та нараховані відсотки.

Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проводки за операціями по кредиту овердрафт, зокрема:

- 1) виникнення в банку зобов'язання за кредитом овердрафт;
- 2) оплата банком платіжного доручення за рахунок кредиту овердрафт;
- 3) нарахування відсотків за користування кредитом;
- 4) погашення заборгованості за кредитом овердрафт та нарахованих відсотків.

2. Визначити залишок коштів на рахунку Кучеренко О.В на кінець дня 25.02. ц. р.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України. Затв. Верховною Радою України 07.12.2000 № 2121-111 (зі змінами та доповненнями).
2. Інструкція про касові операції в банках України: Затв. Постановою Правління НБУ 14.08.03 № 337 / Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2003. – Вип. 11.
3. Інструкція про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України: Затв. постановою Правління НБУ 19.02.01 за № 69 // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2001. – Вип. 4.
4. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України: Затв. постановою Правління НБУ 12.12.02 № 502 // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2003. – Вип. 1.
5. Положення про здійснення уповноваженими банками операцій з банківськими металами: Затв. постановою Правління НБУ 06.08.03 № 325 (зі змінами) // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2003. – Вип. 11.
6. План рахунків бухгалтерського обліку банків України: Постанова Правління НБУ від 17.06.2004 № 280 // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2004. – Вип. 9 (зі змінами та доповненнями).
7. Положення про організацію операційної діяльності в банках України: Постанова Правління НБУ від 18.06.03 № 254 // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2003 (зі змінами та доповненнями).

Базові

8. Васюренко О.В. Облік і аудит у банках: навч. Посіб. / О.В. Васюренко, Л.В. Сердюк, О.М. Сидоренко та ін.; За ред. Васюренка. – 2-ге вид., перероблене і доп. – К.: Знання, 2014. – 623 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
9. Волкова І.А. Бухгалтерський Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках : навч. посіб. / І.А. Волкова, О.Ю. Калініна; – К.: Центр учбової літератури. 2013. – 520 с.
10. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках України: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2016. – 636 с.
11. Кузьмінська О. Е., Кириленко В. Б. Організація обліку в банках: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2012. – 282 с.
12. Литвин Н.Б. Фінансовий Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках (у контексті МСФЗ): підручник. – К.: «ХайТек Прес», 2014. – 608 с.

Додаткові

13. Спьяк Г.І. Курс лекцій з дисципліни "Облік в банках" / Г.І. Спьяк, Т.І. Фаріон. - Тернопіль:Вектор,2012 .-188 с. (В наявності у бібліотеці ТНТУ)
14. Управлінський облік у банках: навч. посіб. / Ред.: Г.П. Табачук; Нац. банк України. – К., 2011. – 178 с.
15. Фінансовий облік інвестиційної діяльності: монографія / В.П. Пантелєєв; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Х., 2010. – 157 с.
16. Фінансовий облік та фінансова звітність у банках: навч. посіб. / Ред.: Г.П. Табачук; О.М. Сарахман; Нац. банк України. – К., 2012. – 430 с.
17. Фінансовий облік у банках: конспект лекцій / І.М. Чмутова; Харк. нац. екон. ун-т. – Х., 2010. – 176 с.

Періодичні видання

18. «Все про бухгалтерський облік» – всеукраїнський професійний бухгалтерський журнал. Видається щомісяця. На сторінках журналу викладено достовірні матеріали та професійна інформація для бухгалтерів із нормативно-правовою базою та безліччю практичних порад.
19. «Бухгалтерський облік і аудит» – Даний журнал є флагманським виданням і відповідає найвищим вимогам професійного бухгалтера. На сторінках журналу максимально докладно розглядається на прикладах практичні ситуації, з якими стикається бухгалтер, і даються зрозумілі рекомендації щодо вирішення непростих ситуацій.
20. «Вісник бухгалтера і аудитора України» – спеціалізоване видання України для тих, хто працює в сфері обліку, оподаткування, управління людським капіталом і хоче отримати доступ до найціннішого досвіду колег .

Інтернет-ресурси

21. Сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
- Сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>
22. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]: <http://www.bank.gov.ua>
23. Офіційний сайт Міжнародної федерації бухгалтерів. URL: <http://www.ifac.org/>
24. Офіційний сайт Комітету по МСФЗ (Лондон) (IASB). URL: <http://www.ru.ifac.org>
25. Офіційний сайт Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України. URL: <http://www.ufpaa.org/29>.